

Dansk udgave

Retsforskrifter

 49. årgang
26. juli 2006

Indhold

I Retsakter, hvis offentliggørelse er obligatorisk

- ★ **Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2006 af 5. juli 2006 om handicappede og bevægelseshæmmede personers rettigheder, når de rejser med fly ⁽¹⁾** 1
- ★ **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/52/EF af 5. juli 2006 om ændring af direktiv 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer og direktiv 94/35/EF om sødestoffer til brug i levnedsmidler** 10
- ★ **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv (omarbejdning)** 23

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst.

I

(Retsakter, hvis offentliggørelse er obligatorisk)

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1107/2006**af 5. juli 2006****om handicappede og bevægelseshæmmede personers rettigheder, når de rejser med fly****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION
HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 80, stk. 2,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

efter høring af Regionsudvalget,

efter proceduren i traktatens artikel 251 ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Det indre marked for flytrafik bør komme alle borgere til gode. Handicappede og bevægelseshæmmede personer bør derfor, uanset om årsagen til deres handicap eller bevægelseshæmning er invaliditet, alder eller andre forhold, have samme mulighed for at rejse med fly som andre borgere. Handicappede og bevægelseshæmmede personer har samme ret som alle andre borgere til fri bevægelighed, valgfrihed og ikke-forskelsbehandling. Dette gælder også for rejser med fly.
- (2) Handicappede og bevægelseshæmmede personer bør derfor have adgang til befordring og bør ikke nægtes befordring som følge af deres handicap eller bevægelseshæmning, medmindre der er tale om lovfæstede begrundede sikkerhedshensyn. Luftfartsselskaber, deres agenter og rejsearrangørerne bør, før de registrerer en reservation fra handicappede og bevægelseshæmmede personer, gøre alt, hvad der med rimelighed kan forventes for at kontrollere, om et begrundet sikkerhedshensyn udelukker befordring af de pågældende personer på de relevante flyvninger.

- (3) Denne forordning bør ikke berøre andre passagerrettigheder, der er fastlagt i fællesskabslovgivningen, navnlig Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketur ⁽³⁾, og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser ⁽⁴⁾. Såfremt den samme begivenhed udløser samme ret til tilbagebetaling eller ombooking i medfør af en af disse retsakter eller nærværende forordning, bør den pågældende person kun have mulighed for at udøve denne ret én gang efter eget valg.

- (4) For at sikre handicappede og bevægelseshæmmede personer samme mulighed for at rejse med fly som andre borgere bør de såvel i lufthavnen som om bord på flyet ydes en bistand, der imødekommer deres særlige behov ved hjælp af det nødvendige personale og det nødvendige udstyr. Af hensyn til den sociale integration bør denne bistand ydes omkostningsfrit for de pågældende.

- (5) Bistand, der ydes i lufthavne, som ligger på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse, bør blandt andet gøre det muligt for handicappede og bevægelseshæmmede personer at bevæge sig fra et nærmere angivet ankomstmødested i en lufthavn til et fly og fra flyet til et nærmere angivet udgangsmødested i lufthavnen, herunder at gå om bord og gå fra borde. Der bør mindst udpeges mødesteder ved hovedindgangene til terminalbygninger, i områder med indcheckningskranker, på tog-, metro- og busstationer, ved taxiholdepladser og andre afsætningssteder samt på lufthavnsparkeringspladser. Bistanden bør tilrettelægges således, at afbrydelse og forsinkelse undgås, og sikre høje og ensartede standarder overalt i Fællesskabet og den bedst mulige brug af ressourcerne, uanset hvilken lufthavn og hvilket luftfartsselskab der er tale om.

⁽¹⁾ EUT C 24 af 31.1.2006, s. 12.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets udtalelse af 15.12.2005 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 9.6.2006.

⁽³⁾ EFT L 158 af 23.6.1990, s. 59.

⁽⁴⁾ EUT L 46 af 17.2.2004, s. 1.

- (6) For at nå disse mål bør det være det centrale organs ansvar at sikre bistand af høj kvalitet i lufthavnene. Da lufthavnenes forvaltningsorganer spiller en central rolle med hensyn til at yde service overalt i deres lufthavne, bør de pålægges det overordnede ansvar.
- (7) En lufthavns forvaltningsorgan kan selv yde bistand til handicappede og bevægelseshæmmede personer. Alternativt kan forvaltningsorganet i betragtning af den positive rolle, visse operatører og luftfartsselskaber tidligere har spillet, indgå en kontrakt med tredjemand om denne service, uden at dette berører anvendelsen af de relevante bestemmelser i fællesskabslovgivningen, herunder bestemmelserne om offentlige indkøb.
- (8) Bistanden bør finansieres på en sådan måde, at byrderne fordeles lige mellem alle passagerer, der benytter en lufthavn, og at ingen afskrækkes fra at befordre handicappede og bevægelseshæmmede personer. Den bedste finansieringsmåde er antagelig at pålægge hvert flyselskab, der benytter en lufthavn, en afgift i forhold til antallet af passagerer, som dets fly befører til eller fra lufthavnen.
- (9) For især at sikre, at de gebyrer, der pålægges et luftfartsselskab, svarer til den bistand, der ydes handicappede og bevægelseshæmmede personer, og at disse gebyrer ikke anvendes til finansiering af andre af forvaltningsorganets aktiviteter end dets aktiviteter i forbindelse med tilvejebringelsen af denne bistand, bør der være fuld åbenhed omkring gebyrernes fastsættelse og anvendelse. Rådets direktiv 96/67/EF af 15. oktober 1996 om adgang til ground handling-markedet i Fællesskabets lufthavne⁽¹⁾ og især bestemmelserne om adskillelse af aktiviteter bør derfor finde anvendelse, for så vidt det ikke strider mod denne forordning.
- (10) Lufthavnene og flyselskaberne bør ved tilrettelæggelsen af bistanden til handicappede og bevægelseshæmmede personer og uddannelsen af personale tage hensyn til del I, sektion 5, med tilhørende bilag i dokument 30 fra Den Europæiske Konference for Civil Luftfart (ECAC), og især til adfærdskodeksen for ground handling af bevægelseshæmmede personer som fastlagt i bilag J til nævnte dokument, gældende på tidspunktet for vedtagelsen af nærværende forordning.
- (11) Ved fastlæggelse af, hvordan nye lufthavne og terminaler skal indrettes, og i forbindelse med større ombygninger bør forvaltningsorganet så vidt muligt tage hensyn til handicappede og bevægelseshæmmede personers behov. Ligeledes bør luftfartsselskaber så vidt muligt tage hensyn til disse behov, når de fastlægger, hvordan nye og ombyggede fly skal indrettes.
- (12) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger⁽²⁾ bør håndhæves strengt for at garantere respekt for handicappede og bevægelseshæmmede personers privatliv og sikre, at de oplysninger, der anmodes om, udelukkende anvendes til at opfylde forpligtelserne til bistand som fastlagt i denne forordning og ikke anvendes mod de passagerer, der søger den pågældende tjeneste.
- (13) Alle væsentlige oplysninger til luftfartspassagerer bør formidles på alternative måder, som er tilgængelig for handicappede og bevægelseshæmmede personer, og bør mindst være på de sprog, der er til rådighed for andre passagerer.
- (14) Såfremt kørestole eller andre hjælpemidler beskadiges under transporten, bør der udbetales erstatning til ejeren af hjælpemidlet efter bestemmelserne i international lovgivning, fællesskabslovgivning og national lovgivning.
- (15) Medlemsstaterne bør overvåge og sikre overholdelse af denne forordning og udpege et egnet organ til at forestå håndhævelsen. Denne overvågning berører ikke handicappede og bevægelseshæmmede personers ret til domstolsprøvelse i henhold til national ret.
- (16) En handicappet eller bevægelseshæmmet person, der finder, at denne forordning er blevet overtrådt, bør kunne indbringe sagen for lufthavnens forvaltningsorgan eller det pågældende luftfartsselskab. Kan den handicappede eller bevægelseshæmmede person ikke opnå tilfredsstillende behandling på denne måde, bør vedkommende have mulighed for at klage til det eller de kompetente organer, som den relevante medlemsstat har udpeget.
- (17) Klager over bistanden i en lufthavn bør indbringes for det eller de organer til håndhævelse af denne forordning, som er udpeget af den medlemsstat, hvor lufthavnen er beliggende. Klager over bistanden fra et luftfartsselskab bør indbringes for det eller de organer til håndhævelse af denne forordning, der er udpeget af den medlemsstat, som har udstedt licensen til luftfartsselskabet.

⁽¹⁾ EFT L 272 af 25.10.1996, s. 36. Ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 af 31.10.2003, s. 1).

⁽²⁾ EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31. Ændret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

- (18) Medlemsstaterne bør fastsætte sanktioner ved overtrædelser af denne forordning og sikre, at disse sanktioner finder anvendelse. Sanktionerne, der kan omfatte påbud om betaling af erstatning til den pågældende person, bør være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning.
- (19) Målene for denne forordning, som består i at sikre høje og ensartede beskyttelses- og bistandsniveauer overalt i medlemsstaterne og at sikre, at de økonomiske agenter handler på harmoniserede betingelser i det indre marked, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan på grund af handlingens omfang eller virkninger bedre gennemføres på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går denne forordning ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (20) I denne forordning overholdes de grundlæggende rettigheder og de principper, som bl.a. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder anerkender.
- (21) En ordning vedrørende udvidet samarbejde om anvendelsen af lufthavnen i Gibraltar blev vedtaget i London den 2. december 1987 af Kongeriget Spanien og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland i form af en fælles erklæring fra de to landes udenrigsministre. Denne ordning er endnu ikke iværksat —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

Formål og anvendelsesområde

- I denne forordning fastsættes der regler for beskyttelse af og bistand til handicappede og bevægelseshæmmede personer, når de rejser med fly, både for at beskytte dem mod forskelsbehandling og for at sikre, at de får bistand.
- Bestemmelserne i denne forordning finder anvendelse på handicappede og bevægelseshæmmede personer, der benytter eller agter at benytte kommerciel passagerflyvning, ved afrejse fra, transit gennem eller ankomst til en lufthavn, når lufthavnen er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse.
- Artikel 3, 4 og 10 finder også anvendelse på passagerer, der afrejser fra en lufthavn beliggende i et tredjeland til en lufthavn beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse, når det transporterende luftfartsselskab er et EF-luftfartsselskab.
- Denne forordning berører ikke passagerernes rettigheder i henhold til direktiv 90/314/EØF og forordning (EF) nr. 261/2004.

5. I det omfang, der er konflikt mellem bestemmelserne i nærværende forordning og bestemmelserne i direktiv 96/67/EF, har nærværende forordning forrang.

6. Anvendelsen af denne forordning på Gibraltar lufthavn foregriber ikke henholdsvis Spaniens og Det Forenede Kongeriges retlige holdning i forbindelse med deres uoverensstemmelse med hensyn til suveræniteten over det område, hvorpå lufthavnen er beliggende.

7. Anvendelsen af denne forordning på Gibraltar lufthavn suspenderes, indtil den ordning, der er fastlagt i den fælles erklæring af 2. december 1987 fra udenrigsministrene for Kongeriget Spanien og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland, er iværksat. Spaniens og Det Forenede Kongeriges regeringer underretter Rådet om datoen for denne iværksættelse.

Artikel 2

Definitioner

I denne forordning forstås ved:

- »handicappet« eller »bevægelseshæmmed person«: en person, hvis bevægelighed i forbindelse med benyttelsen af transportmidler er nedsat på grund af et fysisk handicap (sensorisk eller bevægelsesmæssigt, permanent eller forbigående), mentalt handicap eller nedsat funktionsevne af andre årsager eller alder, og hvis situation kræver passende opmærksomhed og tilpasning af de ydelser, alle passagerer har adgang til, på grundlag af den pågældendes særlige behov
- »luftfartsselskab«: et lufttransportsselskab med en gyldig licens
- »transporterende luftfartsselskab«: et luftfartsselskab, der udfører eller har til hensigt at udføre en flyvning i henhold til en kontrakt med en passager eller på vegne af en juridisk eller fysisk person, der har kontrakt med denne passager
- »EF-luftfartsselskab«: et luftfartsselskab med en gyldig licens udstedt af en medlemsstat i overensstemmelse med Rådets forordning (EØF) nr. 2407/92 af 23. juli 1992 om udstedelse af licenser til luftfartsselskaber ⁽¹⁾
- »rejsearrangør«: en rejsearrangør eller formidler som omhandlet i artikel 2, nr. 2) og 3), i direktiv 90/314/EØF
- »lufthavnens forvaltningsorgan« eller »forvaltningsorgan«: et organ, hvis opgave i henhold til den nationale lovgivning navnlig er administration og forvaltning af lufthavnens infrastrukturer samt koordination af og kontrol med den aktivitet, som de forskellige operatører, der er til stede i den pågældende lufthavn eller det pågældende lufthavnssystem, udfører

⁽¹⁾ EFT L 240 af 24.8.1992, s. 1.

- g) »lufthavnsbruger«: en fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for flybefordringen af passagerer fra eller til den pågældende lufthavn
- h) »lufthavnsbrugerudvalg«: et udvalg af repræsentanter for lufthavnsbrugere eller organisationer, der repræsenterer dem
- i) »reservation«: en billet eller et andet bevis, hvoraf det fremgår, at passagerens reservation er accepteret og registreret af luftfartsselskabet eller rejsearrangøren
- j) »lufthavn«: et område, der er specielt indrettet til landing, start og manøvrering af luftfartøjer, herunder også eventuelle tilknyttede anlæg, der er nødvendige af hensyn til flytrafikken og service af luftfartøjer, bl.a. nødvendige anlæg til betjening af den erhvervmæssige lufttrafik
- k) »lufthavnsparkeringsplads«: en parkeringsplads, der er beliggende på en lufthavns område eller er under direkte kontrol af en lufthavns forvaltningsorgan, og som direkte betjener de passagerer, der benytter denne lufthavn
- l) »erhvervmæssig passagerflyvning«: passagerbefordring med fly, der udføres af et luftfartsselskab i form af ruteflyvning eller ikke-ruteflyvning, og som udbydes til offentligheden mod vederlag, enten selvstændigt eller som led i en pakkerese.
- pågældende luftfartsselskabs driftstilladelse (»air operator's certificate«)
- b) hvis flyets størrelse eller adgangsforhold gør det fysisk umuligt at tage den handicappede eller bevægelseshæmmede person om bord eller befordre vedkommende.
- Nægtes reservation under henvisning til de forhold, der er nævnt i første afsnit, litra a) og b), træffer luftfartsselskabet, dets agent eller rejsearrangør rimelige foranstaltninger til at foreslå et acceptabelt alternativ for den pågældende person.
- En handicappet eller bevægelseshæmmed person, der er blevet nægtet ombordstigning under henvisning til vedkommendes handicap eller bevægelseshæmning, og den person, der ledsager den pågældende i henhold til denne artikels stk. 2, skal tilbydes tilbagebetaling af billetprisen eller mulighed for ombooking til en anden flyvning i henhold til artikel 8 i forordning (EF) nr. 261/2004. Retten til at vælge en returflyvning eller ombooking til en anden flyvning forudsætter, at alle sikkerhedskrav kan opfyldes.
2. Luftfartsselskabet, dets agent eller en rejsearrangør kan på samme betingelser som i stk. 1, første afsnit, litra a), forlange, at en handicappet eller bevægelseshæmmed person ledsages af en anden person, som er i stand til at yde den nødvendige bistand til den handicappede eller bevægelseshæmmede person.

Artikel 3

Pålæg om befordring

Et luftfartsselskab, dets agent eller en rejsearrangør må ikke under henvisning til en persons handicap eller bevægelseshæmning nægte:

- a) at acceptere en reservation til et fly, der afgår fra eller ankommer til en lufthavn, på hvilken denne forordning finder anvendelse
- b) den handicappede eller bevægelseshæmmede person at gå om bord i en sådan lufthavn, hvis den pågældende har en gyldig rejsehjemmel og reservation.

Artikel 4

Undtagelser, særlige betingelser og information

1. Uanset bestemmelserne i artikel 3 kan et luftfartsselskab, dets agent eller en rejsearrangør under henvisning til en persons handicap eller bevægelseshæmning nægte at acceptere en reservation fra den handicappede eller bevægelseshæmmede person eller nægte ombordstigning:

- a) hvis dette er nødvendigt af hensyn til de gældende sikkerhedsbestemmelser i folkeretten, fællesskabsretten eller den nationale ret, eller af hensyn til de sikkerhedskrav, der er fastsat af den myndighed, som har udstedt det

3. Et luftfartsselskab eller dets agent oplyser om de sikkerhedsbestemmelser, som det eller den anvender ved befordring af handicappede og bevægelseshæmmede personer, samt om alle begrænsninger i personbefordringen eller i befordringen af hjælpemidler som følge af flyets størrelse, og disse oplysninger formidles i tilgængelig form og mindst på de sprog, der er til rådighed for andre passagerer. En rejsearrangør oplyser om sådanne sikkerhedsbestemmelser og begrænsninger i forbindelse med flyvninger, der indgår i pakkerjser, herunder pakkeferier og pakketure, som den tilrettelægger, sælger eller udbyder til salg.

4. Hvis et luftfartsselskab, dets agent eller en rejsearrangør gør brug af en undtagelse i henhold til stk. 1 eller 2, skal det eller den straks underrette den handicappede eller bevægelseshæmmede person om årsagerne hertil. Luftfartsselskabet, dets agent eller rejsearrangøren skal efter anmodning meddele disse årsager skriftligt til den handicappede eller bevægelseshæmmede person inden fem arbejdsdage fra anmodningen.

Artikel 5

Udpegning af ankomst- og udgangsmødesteder

1. I samarbejde med lufthavnsbrugerne, i givet fald repræsenteret ved et lufthavnsbrugerudvalg, og organisationer, der repræsenterer handicappede og bevægelseshæmmede personer, udpeger en lufthavns forvaltningsorgan ankomst- og udgangsmødesteder inden for lufthavnsområdet eller på et sted, der er under direkte kontrol af forvaltningsorganet, såvel i som uden for

terminalbygningerne, hvor handicappede eller bevægelseshæmmede personer let kan give meddelelse om deres ankomst til lufthavnen og anmode om bistand.

2. Ankomst- og udgangsmødestederne i stk. 1 skal være klart markeret og skal stille de vigtigste oplysninger om lufthavnen til rådighed i tilgængelig form.

Artikel 6

Videregivelse af oplysninger

1. Luftfartsselskaber, deres agenter eller rejsearrangører træffer alle fornødne foranstaltninger til modtagelse på alle deres salgssteder på de medlemsstaters område, hvor traktaten finder anvendelse, af meddelelser fra handicappede eller bevægelseshæmmede personer om behov for bistand, også ved telefonsalg og salg via internettet.

2. Når et luftfartsselskab, dets agent eller en rejsearrangør får meddelelse om behov for bistand senest 48 timer før den offentliggjorte afgangstid for flyet, videregiver den senest 36 timer før den offentliggjorte afgangstid for flyet de relevante oplysninger:

- a) til afgang-, ankomst- og transitlufthavnenes forvaltningsorganer og
- b) til det transporterende luftfartsselskab, hvis reservationen ikke blev foretaget hos det pågældende luftfartsselskab, medmindre luftfartsselskabets identitet ikke er kendt på meddelelsetidspunktet, i hvilket tilfælde oplysningerne videregives så hurtigt, som det er praktisk muligt.

3. I alle andre end de i stk. 2 nævnte tilfælde videregiver luftfartsselskabet, dets agent eller rejsearrangøren oplysningerne så hurtigt som muligt.

4. Snarest muligt efter et flys afgang meddeler det transporterende luftfartsselskab forvaltningsorganet i bestemmelseslufthavnen, hvis denne er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse, antallet af handicappede og bevægelseshæmmede personer på det pågældende fly, der har brug for bistand som omhandlet i bilag I, og karakteren af denne bistand.

Artikel 7

Ret til bistand i lufthavne

1. Når en handicappet eller bevægelseshæmmedet person ankommer til en lufthavn med henblik på at rejse med fly, er lufthavnens forvaltningsorgan ansvarligt for at sikre, at den i bilag I omhandlede bistand ydes på en sådan måde, at personen kan tage det fly, hvortil vedkommende har en reservation, forudsat at den pågældendes særlige behov for sådan bistand er blevet meddelt det berørte luftfartsselskab, dets agent eller

rejsearrangøren mindst 48 timer før den offentliggjorte afgangstid for flyet. Denne meddelelse omfatter også returflyvningen, hvis udrejsen og returflyvningen er booket hos samme luftfartsselskab.

2. Når brugen af en anerkendt ledsagehund er nødvendig, imødekommes dette behov, forudsat at det er meddelt luftfartsselskabet, dets agent eller rejsearrangør i overensstemmelse med eventuelle nationale regler for transport af ledsagehunde om bord på fly.

3. Hvis der ikke er afgivet nogen meddelelse i henhold til stk. 1, træffer forvaltningsorganet alle rimelige foranstaltninger til at yde den i bilag I omhandlede bistand på en sådan måde, at den pågældende kan tage det fly, hvortil vedkommende har en reservation.

4. Bestemmelserne i stk. 1 finder anvendelse på betingelse af, at:

- a) personen er til stede ved indcheckningen:
 - i) på det tidspunkt, der forud og skriftligt (herunder ved hjælp af elektroniske midler) er angivet af luftfartsselskabet eller rejsearrangøren, eller
 - ii) hvis der ikke er angivet noget tidspunkt, senest en time før den offentliggjorte afgangstid, eller
- b) personen ankommer til et mødested inden for lufthavnsområdet, der er udpeget i henhold til artikel 5:
 - i) på det tidspunkt, der forud og skriftligt (herunder ved hjælp af elektroniske midler) er angivet af luftfartsselskabet, dets agent eller rejsearrangøren, eller
 - ii) hvis der ikke er angivet noget tidspunkt, senest to timer før den offentliggjorte afgangstid.

5. Når en handicappet eller bevægelseshæmmedet person er i transit i en lufthavn, hvor denne forordning finder anvendelse, eller af et luftfartsselskab eller en rejsearrangør overføres fra det fly, hvortil vedkommende har en reservation, til et andet fly, er forvaltningsorganet ansvarligt for at sikre, at den i bilag I omhandlede bistand ydes på en sådan måde, at personen kan tage det fly, hvortil vedkommende har en reservation.

6. Ved en handicappet eller bevægelseshæmmedet persons ankomst med fly til en lufthavn, hvor denne forordning finder anvendelse, er lufthavnens forvaltningsorgan ansvarligt for, at den i bilag I omhandlede bistand ydes på en sådan måde, at personen kan nå frem til sit udgangsmødested i lufthavnen som omhandlet i artikel 5.

7. Den bistand, der ydes, skal så vidt muligt være tilpasset den enkelte passagers særlige behov.

*Artikel 8***Ansvar for bistand i lufthavne**

1. En lufthavns forvaltningsorgan er ansvarligt for at sikre, at den i bilag I omhandlede bistand ydes uden yderligere omkostninger for handicappede og bevægelseshæmmede personer.

2. Forvaltningsorganet kan selv yde en sådan bistand. Alternativt kan forvaltningsorganet i overensstemmelse med sit ansvar indgå aftaler med en eller flere andre parter om ydelse af bistand, når kvalitetsstandarderne i artikel 9, stk. 1, overholdes. Forvaltningsorganet kan indgå en sådan aftale eller sådanne aftaler på eget initiativ eller efter anmodning, bl.a. fra et luftfartsselskab, efter høring af lufthavnsbrugerne, i givet fald repræsenteret ved et lufthavnsbrugerudvalg, og under hensyn til de eksisterende tjenester i den pågældende lufthavn. En eventuel afvisning af en sådan anmodning begrundes skriftligt af forvaltningsorganet.

3. En lufthavns forvaltningsorgan kan, uden at det må medføre forskelsbehandling af lufthavnsbrugerne, opkræve en særlig afgift til finansiering af denne bistand.

4. Denne særlige afgift skal være rimelig, omkostningsrelateret, gennemsigtig og fastsat af lufthavnens forvaltningsorgan i samarbejde med lufthavnsbrugerne, i givet fald repræsenteret ved et lufthavnsbrugerudvalg, eller en anden relevant enhed. Den særlige afgift pålægges lufthavnsbrugerne proportionalt med det samlede antal passagerer, det enkelte luftfartsselskab transporterer til og fra den pågældende lufthavn.

5. En lufthavns forvaltningsorgan adskiller regnskabet over dets aktiviteter i forbindelse med bistand til handicappede og bevægelseshæmmede personer fra regnskabet over dets øvrige aktiviteter i overensstemmelse med almindelig handelspraksis.

6. En lufthavns forvaltningsorgan stiller en revideret årsoversigt over de afgifter og udgifter, der er blevet henholdsvis opkrævet og afholdt i forbindelse med bistanden til handicappede og bevægelseshæmmede personer, til rådighed for lufthavnsbrugerne i givet fald via et lufthavnsbrugerudvalg, eller en anden relevant enhed samt til det eller de håndhævelsesorganer, der er omhandlet i artikel 14.

*Artikel 9***Kvalitetsstandarder for bistand**

1. Med undtagelse af lufthavne, hvor den årlige trafik er på under 150 000 kommercielle passagerbevægelser, fastsætter forvaltningsorganet i samarbejde med lufthavnsbrugerne, i givet fald repræsenteret ved et lufthavnsbrugerudvalg, og organisationer, der repræsenterer handicappede og bevægelseshæmmede personer, kvalitetsstandarder for den i bilag I omhandlede bistand og fastlægger de ressourcer, der er nødvendige til opfyldelse af disse standarder.

2. Ved fastsættelsen af sådanne standarder tages der fuldt hensyn til internationalt anerkendte politikker og adfærdskodekser til lettelse af befordringen af handicappede og bevægelseshæmmede personer, især ECAC-adfærdskodeksen for ground handling af bevægelseshæmmede personer.

3. En lufthavns forvaltningsorgan offentliggør sine kvalitetsstandarder.

4. Et luftfartsselskab og en lufthavns forvaltningsorgan kan nå til enighed om, at forvaltningsorganet yder de passagerer, som luftfartsselskabet transporterer til og fra lufthavnen, bistand af højere standard end de standarder, der er fastsat i stk. 1, eller yder service ud over den service, der er omhandlet i bilag I.

5. Til finansiering deraf kan forvaltningsorganet ud over den i artikel 8, stk. 3, omhandlede afgift pålægge luftfartsselskabet en afgift, som skal være gennemsigtig, afpasset efter udgifternes størrelse og fastsat efter høring af det pågældende luftfartsselskab.

*Artikel 10***Bistand fra luftfartsselskaber**

Et luftfartsselskab yder omkostningsfrit den i bilag II omhandlede bistand til en handicappet eller bevægelseshæmmed person, som afrejser fra, ankommer til eller er i transit i en lufthavn, hvor denne forordning finder anvendelse, forudsat at personen opfylder betingelserne i artikel 7, stk. 1, 2 og 4.

*Artikel 11***Uddannelse**

Luftfartsselskaber og lufthavnens forvaltningsorganer sørger for:

- a) at deres eget personale og det personale, der er ansat af eventuelle underentreprenører, og som yder direkte bistand til handicappede eller bevægelseshæmmede personer, har kendskab til, hvordan de behov, som personer med forskellige former for handicap eller bevægelseshæmning har, imødekommes
- b) at lufthavnspersonale, som er i direkte kontakt med de rejsende, uddannes med henblik på øget bevidsthed om og ligebehandling af handicappede
- c) at alle nyansatte straks ved ansættelsen får handicaprelateret uddannelse, og at personalet får genopfriskningskurser efter behov.

*Artikel 12***Erstatning for tab eller beskadigelse af kørestole, andet mobilitetsudstyr og hjælpemidler**

Såfremt kørestole, mobilitetsudstyr eller andre hjælpemidler bortkommer eller beskadiges under håndteringen i lufthavnen

eller transporten om bord på flyet, udbetales der erstatning til ejeren af hjælpemidlet i overensstemmelse med folkeretten, fællesskabsretten og national ret.

Artikel 13

Opfyldelsespligt

Forpligtelser over for handicappede og bevægelseshæmmede personer i henhold til denne forordning må ikke begrænses eller opheves.

Artikel 14

Håndhævelsesorgan og dets opgaver

1. Hver medlemsstat udpeger et eller flere organer, som er ansvarlige for håndhævelsen af denne forordning, for så vidt angår fly, der afgår fra eller ankommer til lufthavne beliggende på dens område. I givet fald træffer dette eller disse organer foranstaltninger til sikring af, at handicappede og bevægelseshæmmede personers rettigheder respekteres, herunder at de i artikel 9, stk. 1, omhandlede kvalitetsstandarder overholdes. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen, hvilket eller hvilke organer der er udpeget.

2. Medlemsstaterne fastsætter, hvor det er relevant, at det eller de håndhævelsesorganer, der er udpeget i henhold til stk. 1, også sikrer tilfredsstillende gennemførelse af artikel 8, herunder for så vidt angår bestemmelserne om afgifter for at undgå konkurrenceforvridning. De kan også udpege et særligt organ med henblik herpå.

Artikel 15

Klageprocedure

1. En handicappet eller bevægelseshæmmed person, der finder, at denne forordning er blevet overtrådt, kan indbringe sagen for lufthavnens forvaltningsorgan eller det berørte luftfartsselskab.

2. Hvis den handicappede eller bevægelseshæmmede person ikke kan opnå tilfredsstillende behandling på denne måde, kan vedkommende klage til det eller de organer, der er udpeget i henhold til artikel 14, stk. 1, eller til ethvert andet kompetent

organ, der er udpeget af en medlemsstat, over en påstået overtrædelse af denne forordning.

3. Et organ i en medlemsstat, som modtager en klage, som henhører under ansvarsområdet for et organ, der er udpeget i en anden medlemsstat, videresender klagen til det pågældende organ i den anden medlemsstat.

4. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at underrette handicappede og bevægelseshæmmede personer om deres rettigheder i henhold til denne forordning og mulighederne for at klage til dette eller disse udpegede organ(er).

Artikel 16

Sanktioner

Medlemsstaterne fastsætter regler for, hvilke sanktioner der skal anvendes ved overtrædelse af denne forordning, og træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de iværksættes. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Medlemsstaterne giver Kommissionen meddelelse om disse regler og underretter den hurtigst muligt om alle senere ændringer, der berører dem.

Artikel 17

Rapport

Kommissionen aflægger senest den 1. januar 2010 rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om denne forordnings anvendelse og virkninger. Om fornødent ledsages rapporten af forslag til retsakter om mere detaljeret gennemførelse af denne forordnings bestemmelser eller revision deraf.

Artikel 18

Ikrafttræden

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Den anvendes med virkning fra den 26. juli 2008 med undtagelse af artikel 3 og 4, som anvendes med virkning fra den 26. juli 2007.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Strasbourg, den 5. juli 2006.

På Europa-Parlamentets vegne
J. BORRELL FONTELLES
Formand

På Rådets vegne
P. LEHTOMÄKI
Formand

BILAG I

Bistand under lufthavnenes forvaltningsorganers ansvar

Bistand og arrangementer, der er nødvendige for at gøre det muligt for handicappede og bevægelseshæmmede personer at:

- give oplysning om deres ankomst til en lufthavn og anmode om bistand på de udpegede mødesteder i og uden for terminalbygningerne, jf. artikel 5
- bevæge sig fra et udpeget mødested til indcheckningsranken
- checke ind og registrere bagage
- bevæge sig fra indcheckningsranken til flyet, herunder opfylde udvandrings-, told- og sikkerhedsformaliteter
- gå om bord under anvendelse af elevatorer eller kørestole eller med anden fornøden bistand, alt efter behov
- bevæge sig fra flyets dør til deres pladser
- anbringe og hente bagage på flyet
- bevæge sig fra deres pladser til flyets dør
- gå fra borde under anvendelse af elevatorer eller kørestole eller med anden fornøden bistand, alt efter behov
- bevæge sig fra flyet til bagagehallen og hente bagage, herunder opfylde paskontrol- og toldformaliteter
- bevæge sig fra bagagehallen til et udpeget mødested
- nå frem til forbindelsesfly, hvis der er tale om transit, om fornødent med bistand både i flyet og på landjorden og i og mellem terminaler
- komme til at benytte toiletfaciliteter.

Bistås en handicappet eller bevægelseshæmmed person af en ledsager, skal denne, hvis der anmodes herom, have adgang til at yde den fornødne bistand i lufthavnen og ved ombordstigning og udstigning fra et fly.

Ground handling af alle nødvendige hjælpemidler, herunder hjælpemidler som f.eks. elektriske kørestole (forudsat, at der er givet 48 timers varsel, og med forbehold af eventuelle pladsmæssige begrænsninger om bord på flyet samt med forbehold af anvendelsen af relevant lovgivning om farligt gods).

Midlertidig erstatning af beskadigede eller mistede hjælpemidler, dog ikke nødvendigvis helt de samme.

I givet fald ground handling af anerkendte ledsagehunde.

Formidling af information, der er nødvendig for at tage fly, i tilgængelig form.

*BILAG II***Bistand fra luftfartsselskaber**

Transport af anerkendte ledsagehunde i kabinen med forbehold af nationale regler.

Foruden medicinsk udstyr transport af højst to hjælpemidler pr. handicappet eller bevægelseshæmmet person, herunder elektriske kørestole (forudsat, at der er givet 48 timers varsel, og med forbehold af eventuelle pladsmæssige begrænsninger om bord på flyet samt med forbehold af anvendelsen af relevant lovgivning om farligt gods).

Formidling af væsentlige oplysninger, der vedrører en flyvning, i tilgængelig form.

Alle rimelige foranstaltninger for at tilpasse siddepladsen efter den enkelte handicappede eller bevægelseshæmmede persons behov efter anmodning og med forbehold af sikkerhedsbestemmelserne og for så vidt det er muligt.

I givet fald bistand til at komme til at benytte toiletfaciliteter.

Bistås en handicappet eller bevægelseshæmmet person af en ledsager, træffer luftfartsselskabet alle rimelige foranstaltninger for at give vedkommende en siddeplads ved siden af den handicappede eller bevægelseshæmmede.

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2006/52/EF

af 5. juli 2006

om ændring af direktiv 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer og direktiv 94/35/EF om sødestoffer til brug i levnedsmidler

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION
HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 95,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,efter proceduren i traktatens artikel 251 ⁽²⁾ og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Tilsætningsstoffer kan kun godkendes til anvendelse i fødevarer, hvis de opfylder kravene i bilag II til Rådets direktiv 89/107/EØF af 21. december 1988 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilsætningsstoffer, som må anvendes i levnedsmidler ⁽³⁾.
- (2) Direktiv 95/2/EF ⁽⁴⁾ indeholder en liste over tilsætningsstoffer, det er tilladt at anvende i Fællesskabet, og betingelserne for deres anvendelse.
- (3) Direktiv 94/35/EF ⁽⁵⁾ indeholder en liste over sødestoffer, det er tilladt at anvende i Fællesskabet, og betingelserne for deres anvendelse.

⁽¹⁾ EUT C 255 af 14.10.2005, s. 59.⁽²⁾ Europa-Parlamentets udtalelse af 26.10.2005 (endnu ikke offentliggjort i EUT). Rådets afgørelse af 2.6.2006.⁽³⁾ EFT L 40 af 11.2.1989, s. 27. Senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 af 31.10.2003, s. 1).⁽⁴⁾ EFT L 61 af 18.3.1995, s. 1. Senest ændret ved direktiv 2003/114/EF (EUT L 24 af 29.1.2004, s. 58).⁽⁵⁾ EFT L 237 af 10.9.1994, s. 3. Senest ændret ved direktiv 2003/115/EF (EUT L 24 af 29.1.2004, s. 65).

(4) Tilsætningsstoffer har undergået en teknisk udvikling, siden direktiv 95/2/EF og 94/35/EF blev vedtaget. Disse direktiver bør tilpasses for at tage hensyn til denne udvikling.

(5) På grundlag af en udtalelse fra Den Europæiske Fødevarer-sikkerhedsautoritet (EFSA) af 26. november 2003 ændres de eksisterende tilladelser for at opnå det lavest mulige nitrosaminniveau ved at begrænse mængden af nitrit og nitrat, der tilsættes til fødevarer, samtidig med at disses mikrobiologiske sikkerhed bibeholdes. EFSA anbefaler, at nitrit- og nitratværdierne reguleres i lovgivningen som »tilsat mængde«. EFSA er af den opfattelse, at den tilsatte mængde nitrit snarere end restmængden bidrager til at hæmme *C. botulinum*. De gældende bestemmelser bør ændres således, at maksimumsværdierne, jf. EFSA's bemærkninger, for indholdet i ikke-varmebehandlede og varmebehandlede kødprodukter samt i ost og fisk udtrykkes som tilsatte mængder. For visse traditionelt fremstillede kødprodukter bør der dog undtagelsesvis fastsættes maksimumsværdier for restmængder under forudsætning af, at produkterne er tilstrækkeligt angivet og identificeret. Værdierne bør sikre, at det acceptable daglige indtag (ADI) som fastsat af Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler i 1990 ikke overskrides. Produkter, der ikke nævnes specifikt i dette direktiv, men som er fremstillet traditionelt på lignende vis (og dermed er lignende produkter), kan eventuelt kategoriseres i overensstemmelse med artikel 5 og 6 i direktiv 95/2/EF. For ost bør værdien fastsættes som tilsat mængde i ostemælken. Hvis der anvendes en produktionsmetode, hvor nitrat først tilsættes efter fjernelse af valle og tilsætning af vand, bør mængden svare til den mængde, der ville være blevet opnået, hvis nitraten var blevet tilsat direkte til ostemælken.

(6) Ved direktiv 2003/114/EF om ændring af direktiv 95/2/EF pålægges Kommissionen og EFSA at tage vilkårene for anvendelse af p-hydroxybenzoaterne E 214-E 219 og deres natriumsalte op til revision inden den 1. juli 2004. Efter at have vurderet de foreliggende oplysninger om sikkerheden ved p-hydroxybenzoater afgav EFSA udtalelse herom den 13. juli 2004. EFSA fastsatte et samlet acceptabelt dagligt indtag (ADI) på 0-10 mg/kg legemsvægt for gruppen af methyl- og ethyl-p-hydroxybenzoesyreester og deres natriumsalte. EFSA vurderede, at propylparaben ikke burde være omfattet af denne gruppe-ADI, fordi propylparaben i modsætning til methyl- og ethylparaben havde vist sig at have indvirkning på kønshormoner og hannerens kønsorganer hos unge rotter. Da der ikke fandtes et entydigt NOAEL-niveau (niveau uden observerede negative effekter), kunne EFSA derfor ikke anbefale en ADI for propylparaben. Det er nødvendigt at lade E 216 propyl-p-hydroxybenzoat og E 217 propyl-p-hydroxybenzoat, natriumsalt, udgå af direktiv 95/2/EF. Desuden må muligheden for at anvende p-hydroxybenzoater i flydende kosttilskud fjernes.

- (7) Kommissionen suspendede med beslutning 2004/374/EF⁽¹⁾ markedsføringen og importen af minibægre med gelé, der indeholder geldannende tilsætningsstoffer fremstillet af tang og visse typer gummi, på grund af den kvælningsrisiko, der er forbundet med disse produkter. Som følge af en ændring af denne beslutning må muligheden for at anvende visse geldannende tilsætningsstoffer i minibægre med gelé udelukkes.
- (8) Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler har vurderet oplysningerne om sikkerheden ved erythritol og afgav udtalelse herom den 5. marts 2003. Komitéen konkluderede, at det er acceptabelt at anvende erythritol som tilsætningsstof. Komitéen noterer sig også, at erythritol kan virke afførende, men først efter indtagelse af en højere dosis af stoffet, end det er tilfældet med andre polyoler. Erythritol har ud over virkningen som sødestof også mange andre teknologiske egenskaber, som er af stor betydning i en lang række fødevarer, fra konfekturer til mejeriprodukter. Stoffet fungerer blandt andet som smagsforstærker, bærestof, fugtighedsbevarende middel, stabilisator, fortykningsmiddel, fyldemiddel og kompleksdanner. Det må tillades at anvende erythritol i de samme fødevarer, som det er tilladt at anvende de nuværende tilladte polyoler i. Desuden må direktiv 94/35/EF ændres, idet erythritol i lighed med de andre polyoler, der allerede er tilladt, også kan anvendes som sødestof.
- (9) Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler har vurderet oplysningerne om sikkerheden ved sojabønnehemicellulose og afgav udtalelse herom den 4. april 2003. Komitéen konkluderede, at det er acceptabelt at anvende sojabønnehemicellulose i visse mængder i visse af de fødevarer, der var anmodet om tilladelse for. Anvendelse i overensstemmelse hermed bør derfor tillades til visse formål. Af hensyn til allergikere bør en sådan anvendelse imidlertid ikke være tilladt for uforarbejdede fødevarer, hvori der ikke forventes sojabønner. Under alle omstændigheder bør forbrugerne informeres, når produkter indeholder hemicellulose fra sojabønner i henhold til bestemmelserne i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/13/EF af 20. marts 2000 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler samt om reklame for sådanne levnedsmidler⁽²⁾.
- (10) EFSA har vurderet oplysningerne om sikkerheden ved ethylcellulose og afgav udtalelse herom den 17. februar 2004. Autoriteten besluttede at medtage ethylcellulose i gruppe-ADI'en »ikke-specificeret« for modificerede celluloser som fastsat af Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler. Ethylcellulose anvendes primært i kosttilskud og indkapslede aromaer. Der bør således gives tilladelse til anvendelse af ethylcellulose på lige fod med andre celluloser.
- (11) EFSA har vurderet oplysningerne om sikkerheden ved pullulan og afgav udtalelse herom den 13. juli 2004. Autoriteten finder anvendelsen af pullulan acceptabel til dragering af kosttilskud i kapsel- eller tabletform samt til film til at give frisk ånde. Disse anvendelsesformer bør derfor tillades.
- (12) EFSA har vurderet oplysningerne om sikkerheden ved tertiær butylhydroquinon (TBHQ) og afgav udtalelse herom den 12. juli 2004. Autoriteten fastsatte ADI til 0-0,7 mg/kg legemsvægt for denne antioxidant og fandt dens anvendelse acceptabel i visse fødevarer i visse tilsatte mængder. Dette tilsætningsstof bør derfor tillades.
- (13) Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler har vurderet oplysningerne om sikkerheden ved stivelsealuminiumoctenylsuccinat og afgav udtalelse herom den 21. marts 1997. Komitéen konkluderede, at anvendelse af dette tilsætningsstof som bestanddel i mikroindkapslede vitaminer og carotenoider kan anses for acceptabel. Denne anvendelsesform bør derfor tillades.
- (14) Ved fremstilling af surmælksost tilsættes E 500ii natriumhydrogencarbonat til den pasteuriserede mælk for at bufre surhedsgraden, der skyldes mælkesyren, til en passende pH-værdi og derved skabe de nødvendige vækstbetingelser for modningskulturene. Det bør derfor tillades at anvende natriumhydrogencarbonat i surmælksost.
- (15) Det er i dag tilladt at anvende en blanding af sorbater (E 200, E 202 og E 203) og benzoater (E 210 til E 213) til kogte rejer i konserveringsøjemed. Denne tilladelse bør udvides til at omfatte anvendelse til alle kogte krebsdyr og bløddyr.
- (16) E 551 siliciumdioxid er tilladt som bærestof for farvestoffer, idet den tilladte maksimumsmængde er 5 %. Det bør tillades også at anvende siliciumdioxid som bærestof for farvestofferne E 171 titandioxid og E 172 jernoxider og jernhydroxider, med et loft på 90 % i forhold til pigmentet.
- (17) Ved direktiv 95/2/EF begrænses anvendelsen af tilsætningsstoffer på listen i direktivets bilag I i traditionelt fransk brød, »Pain courant français«. Den samme begrænsning bør gælde for tilsvarende traditionelt ungarsk brød. Desuden bør anvendelse af ascorbinsyre (E 300), natriumascorbat (E 301) og calciumdinatrium-EDTA (E 385) tillades i ungarske leverpostejter.
- (18) Det er nødvendigt at ajourføre de nuværende bestemmelser vedrørende anvendelse af sulfitter (E 220 til E 228) til kogte krebsdyr, druer og litchiblonner.
- (19) Efter anmodning fra en medlemsstat og i overensstemmelse med udtalelse af 5. marts 2003 fra Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler bør 4-hexylresorcinol, som blev tilladt på nationalt plan i henhold til direktiv 89/107/EØF, tillades på EF-plan.

(1) EUT L 118 af 23.4.2004, s. 70.

(2) EFT L 109 af 6.5.2000, s. 29. Senest ændret ved direktiv 2003/89/EF (EUT L 308 af 25.11.2003, s. 15).

- (20) De betegnelser, der anvendes i direktiv 95/2/EF, bør tilpasses for at tage hensyn til Rådets direktiv 89/398/EØF af 3. maj 1989 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om levnedsmidler bestemt til særlig ernæring ⁽¹⁾, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/46/EF af 10. juni 2002 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om kosttilskud ⁽²⁾ samt Kommissionens direktiv 1999/21/EF af 25. marts 1999 om diætpræparater til særlige medicinske formål ⁽³⁾.
- (21) Direktiv 95/2/EF og 94/35/EF bør derfor ændres i overensstemmelse hermed —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

I direktiv 95/2/EF foretages følgende ændringer:

- 1) Artikel 1, stk. 3, litra c), affattes således:
 - »c) *bærestoffer*, herunder opløsningsmidler anvendt som bærestoffer: stoffer, der anvendes til at opløse, fortynde, dispergere eller på anden måde ændre den fysiske form af et tilsætningsstof eller en aroma til levnedsmidler uden at ændre dets funktion (og uden selv at have en teknologisk virkning) med henblik på at lette håndtering, tilsætning eller anvendelse af tilsætningsstoffet«.
- 2) I artikel 3, stk. 2, erstattes »overgangskost« med »forarbejdede fødevarer baseret på cerealer samt baby mad«.
- 3) Bilagene ændres som anført i bilag I til dette direktiv.

Artikel 2

Bilaget til direktiv 94/35/EF ændres som anført i bilag II til dette direktiv.

Artikel 3

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 15. februar 2008 og dermed
 - a) tillade handel med og anvendelse af produkter, der opfylder kravene i dette direktiv, senest den 15. februar 2008
 - b) forbyde handel med og anvendelse af produkter, der ikke opfylder kravene i dette direktiv, senest den 15. august 2008.

Dog kan produkter bragt på markedet eller mærket inden den 15. august 2008, uanset at de ikke opfylder direktivets krav, markedsføres, så længe lager haves.

Medlemsstaterne meddeler straks Kommissionen teksten til disse love og administrative bestemmelser samt en sammenligningstabel over disse bestemmelser og dette direktiv.

2. De love og administrative bestemmelser, der er omhandlet i stk. 1, skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

Artikel 4

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 5

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 5. juli 2006.

På Europa-Parlamentets vegne

J. BORRELL FONTELLES

Formand

På Rådets vegne

P. LEHTOMÄKI

Formand

⁽¹⁾ EFT L 186 af 30.6.1989, s. 27. Senest ændret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

⁽²⁾ EFT L 183 af 12.7.2002, s. 51.

⁽³⁾ EFT L 91 af 7.4.1999, s. 29. Ændret ved tiltrædelsesakten af 2003.

BILAG I

I bilagene til direktiv 95/2/EF foretages følgende ændringer:

1) Bilag I ændres således:

a) I de indledende bemærkninger indsættes følgende note:

- »4. Stoffe med numrene E 400, E 401, E 402, E 403, E 404, E 406, E 407, E 407a, E 410, E 412, E 413, E 414, E 415, E 417, E 418 og E 440 må ikke anvendes i minibægre med gelé, hvorved der i dette direktiv forstås konfekturprodukter af gelé med en fast konsistens i fleksible minibægre eller lignende, der er bestemt til at blive indtaget i én mundfuld, ved at der trykkes på beholderen, og geléen derved kommer ind i munden.«

b) I tabellen indsættes følgende nye rubrik:

»E 462	Ethylcellulose«
--------	-----------------

2) Bilag II ændres således:

a) Rubrikken vedrørende »Modnet ost« affattes således:

»Modnet ost	E 170 Calciumcarbonat E 504 Magnesiumcarbonater E 509 Calciumchlorid E 575 Glucono-delta-lacton	<i>quantum satis</i>
	E 500ii Natriumhydrogencarbonat	<i>quantum satis</i> (kun til surmælksost)«

- b) I rubrikken vedrørende »Pain courant français« tilføjes følgende efter »Pain courant français«: »Friss búzakenyér, fehér és félbarna kenyerek«.
- c) I rubrikken vedrørende »Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras« tilføjes følgende efter »Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras«: »Libamáj, libamáj egészben, libamáj tömbben«.

3) Bilag III ændres således:

a) I del A foretages følgende ændringer:

- i) I tabellen »Sorbater, benzoater og p-hydroxybenzoater« udgår rubrikkerne vedrørende »E 216 Propyl-p-hydroxybenzoat« og »E 217 Propyl-p-hydroxybenzoat, natriumsalt«.
- ii) Tabellen med fødevarer ændres således:

— Følgende rubrikker udgår:

»Kogte rejer				2 000		
Kogte krebshaler og færdigpakkede, marinerede, kogte bløddyr	2 000					
Flydende kosttilskud						2 000«

- Følgende nye rubrikker tilføjes:

»Kogte krebsdyr og kogte bløddyr		1 000		2 000		
Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF (*) i flydende form				2 000		

(*) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/46/EF (EFT L 183 af 12.7.2002, s. 51).«

- »Diætetiske levnedsmidler bestemt til særlige medicinske formål« erstattes med »Diætpræparater til særlige medicinske formål som defineret i direktiv 1999/21/EF (*)».

(*) Kommissionens direktiv 1999/21/EF (EFT L 91 af 7.4.1999, s. 29).«

- b) I del B ændres tabellen med fødevarer således:

- Rubrikken vedrørende »krebsdyr og blæksprutter« affattes således:

»Krebsdyr og blæksprutter:	
— ferske, frosne og dybfrosne	150 ⁽¹⁾
— kogte krebsdyr af familien <i>Penaeidae</i> , <i>Solenoceridae</i> , <i>Aristaeidae</i> :	
— indtil 80 enheder	150 ⁽¹⁾
— mellem 80 og 120 enheder	200 ⁽¹⁾
— over 120 enheder	300 ⁽¹⁾
Krebsdyr og blæksprutter	
— kogte	50 ⁽¹⁾
— kogte krebsdyr af familien <i>Penaeidae</i> , <i>Solenoceridae</i> , <i>Aristaeidae</i> ::	
— indtil 80 enheder	135 ⁽¹⁾
— mellem 80 og 120 enheder	180 ⁽¹⁾
— over 120 enheder	270 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ I spiselige dele.«

- Rubrikken »Stivelse (undtagen stivelse til modermælkserstatninger, tilskudsblandinger og overgangskost til spædbørn og småbørn)« ændres til »Stivelse (undtagen stivelse til modermælkserstatninger og tilskudsblandinger til spædbørn og småbørn samt forarbejdede fødevarer baseret på cerealier samt baby mad)«.
- Følgende nye rubrikker tilføjes:

» <i>Salsicha fresca</i>	450
Druer	10
Friske litchiblonner	10 (målt på spiselige dele)«

c) I del C affattes tabellen vedrørende E 249, E 250, E 251 og E 252 således:

»E-nr.	Navn	Levnedsmiddel	Maksimumsmængde, der må tilsættes under fremstillingsprocessen (udtrykt som NaNO ₂)	Maksimumsrestmængde (udtrykt som NaNO ₂)
E 249	Kaliumnitrit (*)	Kødprodukter	150 mg/kg	
E 250	Natriumnitrit (*)	Steriliserede kødprodukter (Fo > 3.00) (†)	100 mg/kg	
		Traditionelt kummesaltede kødprodukter (1): <i>Wiltshire bacon</i> (1.1) <i>Entremeada, entrecosto, chispe, orelheira e cabeça (salgados), toucinho fumado</i> (1.2) og lignende produkter		175 mg/kg
		<i>Wiltshire ham</i> (1.1) og lignende produkter		100 mg/kg
		<i>Rohschinken, nassgepökelt</i> (1.6) og lignende produkter		50 mg/kg
		<i>Cured tongue</i> (1.3)		
		Traditionelt tørsaltede kødprodukter (2) <i>Dry cured bacon</i> (2.1) og lignende produkter		175 mg/kg
		<i>Dry cured ham</i> (2.1) <i>Jamón curado, paleta curada, lomo embuchado y cecina</i> (2.2) <i>Presunto, presunto da pá og paio do lombo</i> (2.3) og lignende produkter		100 mg/kg
		<i>Rohschinken, trocken-/nassgepökelt</i> (2.5) og lignende produkter		50 mg/kg
		Andre traditionelt saltede kødprodukter (3): <i>Vysočina</i> <i>Selský salám</i> <i>Turistický trvanlivý salám</i> <i>Poličan</i> <i>Herkules</i> <i>Lovecký salám</i> <i>Dunajská klobása</i> <i>Paprikáš</i> (3.5) og lignende produkter	180 mg/kg	
		<i>Rohschinken, trocken-/nassgepökelt</i> (3.1) og lignende produkter <i>Jellied veal and brisket</i> (3.2)		50 mg/kg

E-nr.	Navn	Levnedsmiddel	Maksimumsmængde, der må tilsættes under fremstillingsprocessen (udtrykt som NaNO ₂)	Maksimumsrestmængde (udtrykt som NaNO ₂)
		Hård, fast og halvfast ost	150 mg/kg i ostemælk eller lignende mængde, hvis nitrat tilsættes efter fjernelse af valle og tilsætning af vand	
		Ostelignende produkter på basis af mejeriprodukter		
		Kryddersild og brisling	500 mg/kg	

(¹) Når nitrit er mærket »til brug i fødevarer«, må det kun sælges blandet med salt eller en salterstatning.

(²) En Fo-værdi på 3 svarer til 3 minutters opvarmning ved 121 °C (nedbringelse af en bakteriemængde på én milliard sporer pr. 1 000 dåser til én spore pr. 1 000 dåser).

(³) Der kan forekomme nitrater i visse varmebehandlede kødprodukter som følge af den naturlige omdannelse af nitrit til nitrat i et syrefattigt miljø.

1 Kødprodukter nedsænkes i en saltopløsning, der indeholder salt, nitritter og/eller nitrater og andre bestanddele. Kødprodukterne kan gennemgå yderligere behandling, f.eks. røgning.

1.1 Der indsprøjtes en saltopløsning i kødet fulgt af kummesaltningslag i 3-10 dage. Kummesaltningslagen indeholder også mikrobiologiske starterkulturer.

1.2 Kummesaltes i 3-5 dage. Produktet varmebehandles ikke og har en høj vandaktivitet.

1.3 Kummesaltes i mindst 4 dage og forkoges.

1.4 Der indsprøjtes en saltopløsning i kødet fulgt af kummesaltningslag. Saltningstid på 14-21 dage, fulgt af modning i koldrøgning i 4-5 uger.

1.5 Kummesaltes i 4-5 dage ved 5-7 °C, modnes typisk 24-40 timer ved 22 °C, røges eventuelt i op til 24 timer ved 20-25 °C og lagres i 3-6 uger ved 12-14 °C.

1.6 Saltes afhængigt af kødstykkernes form og vægt i ca. 2 dage/kg fulgt af stabilisering/modning.

2 Tørsaltningsprocessen indebærer tør påføring af en saltblanding, der indeholder salt, nitritter og/eller nitrater og andre bestanddele, på kødets overflade, fulgt af en stabiliserings-/modningstid. Kødprodukterne kan gennemgå yderligere behandling, f.eks. røgning.

2.1 Tørsaltningslag fulgt af modning i mindst 4 dage.

2.2 Tørsaltningslag med en stabiliseringstid på mindst 10 dage og en modningstid på over 45 dage.

2.3 Tørsaltningslag i 10-15 dage fulgt af en stabiliseringstid på 30-45 dage og en modningstid på mindst 2 måneder.

2.4 Tørsaltes i 3 dage + 1 dag/kg fulgt af en uges eftersaltningslag og en modningstid på 45 dage til 18 måneder.

2.5 Saltes afhængigt af kødstykkernes form og vægt i ca. 10-14 dage/kg fulgt af stabilisering/modning.

3 Kummesaltningslag og tørsaltningslag, der er anvendt i kombination, eller når nitrit og/eller nitrat indgår i et sammensat produkt, eller når saltopløsningen indsprøjtes i produktet inden kogning. Kødprodukterne kan gennemgå yderligere behandling, f.eks. røgning.

3.1 Kombineret tørsaltningslag og kummesaltningslag (uden indsprøjtning af saltlage). Saltes afhængigt af kødstykkernes form og vægt i ca. 14-35 dage fulgt af stabilisering/modning.

3.2 Indsprøjtning af saltopløsning og efter mindst 2 dage kogning i vand i op til 3 timer.

3.3 Produktet har en modningstid på mindst 4 uger og et forhold mellem vand og protein på under 1,7.

3.4 Modningstid på mindst 30 dage.

3.5 Det tørrede produkt koges op til en temperatur på 70 °C fulgt af 8-12 dages tørring og røgning. Det fermenterede produkt gennemgår i 14-30 dage en tre-trins-fermenteringsproces fulgt af røgning.

3.6 Rå fermenteret tørret pølse uden tilsætning af nitritter. Produktet fermenteres ved temperaturer på 18-22 °C eller derunder (10-12 °C) og har en modningstid på mindst 3 uger. Produktet har et forhold mellem vand og protein på under 1,7.*

d) I del D foretages følgende ændringer:

i) Noten affattes således: »* i tabellen betyder anvendelse af proportionalitetsreglen: når gallater, TBHQ, BHA og BHT anvendes sammen, skal de enkelte værdier reduceres proportionalt hermed.«

ii) Rubrikken vedrørende E 310 til E 321 samt rubrikken vedrørende E 310 til E 320 affattes således:

»E 310	Propylgallat	Fedt og olie til erhvervsmæssig fremstilling af varmebehandlede fødevarer	200* (gallater, TBHQ og BHA, enkeltvis eller sammen)
E 311	Octylgallat	Stegeolie og stegefedt, undtagen olie af olivenpresserester	100* (BHT)
E 312	Dodecylgallat		
E 319	Tertiær butyl-hydroquinon (TBHQ)	Svinefedt; fiskeolie; fedt fra okse, fjerkræ og får	begge udtrykt i forhold til fedtmængden
E 320	Butylhydroxyanisol (BHA)	Kageblandinger Snacks på basis af cerealier Mælkepulver til brug i drikkevareautomater	200 (gallater, TBHQ og BHA, enkeltvis eller sammen)
E 321	Butylhydroxytoluen (BHT)	Suppe og bouillon, tørret Saucer Tørret kød Forarbejdede nødder Forkogte cerealier	udtrykt i forhold til fedtmængden
		Smagspræparater	200 (gallater og BHA, enkeltvis eller sammen) udtrykt i forhold til fedtmængden
		Tørrede kartofler	25 (gallater, TBHQ og BHA, enkeltvis eller sammen)
		Tyggegummi Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF	400 (gallater, TBHQ, BHT og BHA, enkeltvis eller sammen)
		Æteriske olier	1 000 (gallater, TBHQ og BHA, enkeltvis eller sammen)
		Aromaer, undtagen æteriske olier	100* (gallater, enkeltvis eller sammen) 200* (TBHQ og BHA, enkeltvis eller sammen)«

iii) Følgende nye rubrik indsættes:

»E 586	4-Hexylresorcinol	Krebsdyr, ferske, frosne og dybfrosne	2 mg/kg som restmængde i krebsdyrkød«
--------	-------------------	---------------------------------------	---------------------------------------

4) Bilag IV ændres således:

a) Rubrikken vedrørende E 385 affattes således:

»E 385	Calciumdinatrium-ethylendiamintetraacetat (calciumdinatrium-EDTA)	Emulgerede saucer	75 mg/kg
		Bælgfrugter, svampe og artiskokker på dåse eller i glas	250 mg/kg
		Krebsdyr og bløddyr på dåse eller i glas	75 mg/kg
		Fisk på dåse eller i glas	75 mg/kg
		Smørbare fedtstoffer som defineret i bilag B og C i forordning (EF) nr. 2991/94 (*) med et fedtindhold på 41 % eller derunder	100 mg/kg
		Krebsdyr, frosne og dybfrosne	75 mg/kg
		<i>Libamáj, egészben és tömbben</i>	250 mg/kg

(*) EFT L 316 af 9.12.1994, s. 2.

b) Følgende nye rubrik indsættes efter rubrikken vedrørende E 967:

»E 968	Erythritol	Fødevarer generelt (undtagen drikkevarer og de i artikel 2, stk. 3, nævnte fødevarer)	<i>quantum satis</i>
		Frosne og dybfrosne uforarbejdede fisk, krebsdyr, bløddyr og blæksprutter	<i>quantum satis</i>
		Likør	<i>quantum satis</i>
			Til anden brug end som sødestof

c) Følgende nye rubrik tilføjes:

»E 426	Sojabønnehemicellulose	Drikkevarer på basis af mejeriprodukter til detailsalg	5 g/l
		Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF	1,5 g/l
		Emulgerede saucer	30 g/l
		Færdigpakket, finere bagværk til detailsalg	10 g/kg
		Færdigpakkede, spiseklare orientalske nudler til detailsalg	10 g/kg
		Færdigpakket, spiseklar ris til detailsalg	10 g/kg

	Færdigpakkede, forarbejdede kartoffel- og risprodukter (herunder frosne, dybfrosne, kølede og tørrede forarbejdede produkter) til detailsalg	10 g/kg
	Tørrede, koncentrerede, frosne og dybfrosne æggeprodukter	10 g/kg
	Konfekturprodukter af gelé undtagen minibægre med gelé	10 g/kg«

- d) I rubrikken vedrørende E 468 erstattes »Kosttilskud i fast form« med »Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF i fast form«.
- e) I rubrikken vedrørende E 338-E 452 ændres »Kosttilskud« til »Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF«.
- f) I rubrikkerne vedrørende E 405, E 416, E 432-E 436, E 473 og E 474, E 475, E 491-E 495, E 551-E 559 samt E 901-E 904 erstattes »Kosttilskud« med »Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF«.
- g) I rubrikkerne vedrørende E 1201 og E 1202 ændres »Kosttilskud i tabletform, herunder drageret« til »Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF i tabletform, herunder drageret«.
- h) I rubrikkerne vedrørende E 405, E 432-E 436, E 473 og E 474, E 475, E 477, E 481 og E 482 samt E 491-E 495 erstattes »Diætetiske levnedsmidler bestemt til særlige medicinske formål« med »Diætpræparater til særlige medicinske formål som defineret i direktiv 1999/21/EF«.
- i) Rubrikkerne vedrørende E 1505 til E 1520 affattes således:

»E 1505	Triethylcitrat	Aromaer	3 g/kg fra alle kilder i levnedsmidler klar til brug eller rekonstituerede ifølge producentens anvisninger, enkeltvis eller sammen. I drikkevarer, med undtagelse af flødelikører, er maksimumsmængden for E 1520 1g/l.«
E 1517	Glyceroldiacetat (diacetin)		
E 1518	Glyceryltriacetat (triacetin)		
E 1520	Propan-1,2-diol (propylenglycol)		

- j) Følgende nye rubrikker tilføjes:

»E 1204	Pullulan	Kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF i kapsel- eller tabletform	<i>quantum satis</i>
		Mikropastiller til at give frisk ånde, i form af film	<i>quantum satis</i>
E 1452	Stivelse-aluminiumoctenyl-succinat	Indkapslede vitaminpræparater i kosttilskud som defineret i direktiv 2002/46/EF	35 g/kg i kosttilskud«

5) Bilag V ændres således:

a) Følgende nye rubrik indsættes efter rubrikken vedrørende E 967:

»E 968	Erythritol«	
--------	-------------	--

b) Følgende nye rubrik indsættes efter rubrikken vedrørende E 466:

»E 462	Ethylcellulose«	
--------	-----------------	--

c) I tredje kolonne i rubrikken vedrørende E 551 og E 552 indsættes følgende:

»For E 551: i E 171 titandioxid og E 172 jernoxider og jernhydroxider (højest 90 % i forhold til pigmentet).«

6) Bilag VI ændres således:

a) I de indledende bemærkninger erstattes i første, andet og tredje afsnit »overgangskost« med »forarbejdede fødevarer baseret på cerealier samt babymad«.

b) I afsnit 3, overskriften samt rubrikkerne vedrørende E 170 til E 526, E 500, E 501 og E 503, E 338, E 410-E 440, E 1404-E 1450 og E 1451 erstattes »overgangskost« med »forarbejdede fødevarer baseret på cerealier samt babymad«.

c) I del 4 indsættes følgende efter rubrikken vedrørende E 472c:

»E 473	Saccharoseestere af fedtsyrer	120 mg/l	Produkter med hydrolyserede proteiner, peptider og aminosyrer«
--------	-------------------------------	----------	--

BILAG II

Bilaget til direktiv 94/35/EF ændres således:

- 1) I første kolonne i rubrikken vedrørende E 420-E 967 tilføjes »E 968«.
 - 2) I anden kolonne i rubrikken vedrørende E 420-E 967 tilføjes »Erythritol«.
-

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2006/54/EF

af 5. juli 2006

om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv (omarbejdning)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION
HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 141, stk. 3,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,efter proceduren i traktatens artikel 251 ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Rådets direktiv 76/207/EØF af 9. februar 1976 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår ⁽³⁾ og Rådets direktiv 86/378/EØF af 24. juli 1986 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger ⁽⁴⁾ er blevet ændret væsentligt ⁽⁵⁾. Rådets direktiv 75/117/EØF af 10. februar 1975 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om gennemførelse af princippet om lige løn til mænd og kvinder ⁽⁶⁾ og Rådets direktiv 97/80/EF af 15. december 1997 om bevisbyrden i forbindelse med forskelsbehandling på grundlag af køn ⁽⁷⁾ indeholder ligeledes bestemmelser, der har til formål at gennemføre princippet om ligebehandling af mænd og kvinder. Da der nu foretages yderligere ændringer af direktiverne er det ønskeligt af hensyn til klarheden at foretage en omarbejdning af bestemmelserne ved i én tekst at samle de vigtigste bestemmelser på området, samtidig med at der tages hensyn til nye elementer, der er en følge af De Europæiske Fællesskabers Domstols (i det følgende benævnt »Domstolen«) retspraksis.

⁽¹⁾ EUT C 157 af 28.6.2005, s. 83.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets udtalelse af 6.7.2005 (endnu ikke offentliggjort i EUT), Rådets fælles holdning af 10.3.2006 (EUT C 126 E af 30.5.2006, s. 33) og Europa-Parlamentets holdning af 1.6.2006 (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽³⁾ EFT L 39 af 14.2.1976, s. 40. Ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/73/EF (EFT L 269 af 5.10.2002, s. 15).

⁽⁴⁾ EFT L 225 af 12.8.1986, s. 40. Ændret ved direktiv 96/97/EF (EFT L 46 af 17.2.1997, s. 20).

⁽⁵⁾ Se bilag I, del A.

⁽⁶⁾ EFT L 45 af 19.2.1975, s. 19.

⁽⁷⁾ EFT L 14 af 20.1.1998, s. 6. Ændret ved direktiv 98/52/EF (EFT L 205 af 22.7.1998, s. 66).

(2) Ligestilling mellem mænd og kvinder er et grundlæggende princip i fællesskabsretten i henhold til traktatens artikel 2 og artikel 3, stk. 2, og Domstolens retspraksis. Disse traktatbestemmelser gør ligestilling mellem mænd og kvinder til en opgave for Fællesskabet og noget, det tilstræber, og pålægger Fællesskabet en positiv forpligtelse til i alle sine aktiviteter at fremme denne ligestilling.

(3) Ifølge Domstolen kan anvendelsesområdet for princippet om ligebehandling af mænd og kvinder ikke indskrænkes til at omfatte forbud mod den forskelsbehandling, som følger af, at den pågældende tilhører det ene eller det andet køn. Som følge af hensigten med princippet og arten af de rettigheder, det søger at sikre, finder det også anvendelse på den forskelsbehandling, der udspringer af den pågældendes kønsskifte.

(4) Traktatens artikel 141, stk. 3, udgør nu et særligt retsgrundlag for at vedtage fællesskabsforanstaltninger, der skal sikre anvendelsen af princippet om lige muligheder og ligebehandling i forbindelse med beskæftigelse og erhverv, herunder princippet om lige løn for samme arbejde eller arbejde af samme værdi.

(5) Artikel 21 og 23 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder forbyder ligeledes forskelsbehandling på grundlag af køn og stadfæster retten til ligebehandling af mænd og kvinder på alle områder, herunder i forbindelse med beskæftigelse, arbejde og løn.

(6) Chikane og sexchikane er i strid med princippet om ligebehandling af mænd og kvinder og anses for forskelsbehandling på grundlag af køn i dette direktivs forstand. Disse former for forskelsbehandling forekommer ikke kun på arbejdspladsen, men også i forbindelse med adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse og forfremmelse. De bør derfor forbydes og være genstand for effektive, proportionelle og afskrækkende sanktioner.

(7) I den forbindelse bør arbejdsgiverne og de ansvarlige for erhvervsuddannelserne tilskyndes til at træffe foranstaltninger til bekæmpelse af alle former for forskelsbehandling på grund af køn og navnlig til at træffe foranstaltninger til forebyggelse af chikane og sexchikane på arbejdspladsen og ved adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse og forfremmelse i overensstemmelse med national ret og praksis.

(8) Princippet om lige løn for samme arbejde eller arbejde af samme værdi, der er forankret i traktatens artikel 141 og konsekvent fastholdt i Domstolens retspraksis, udgør et væsentligt aspekt af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder og en afgørende og umistelig del af gældende

fællesskabsret, herunder Domstolens retspraksis, vedrørende forskelsbehandling på grund af køn. Der bør derfor fastsættes nærmere bestemmelser om gennemførelsen heraf.

- (9) Til vurdering af, om arbejdstagere varetager samme arbejde eller arbejde af samme værdi, bør det i overensstemmelse med Domstolens faste retspraksis fastslås, hvorvidt disse arbejdstagere kan anses for at være i sammenlignelige situationer under hensyntagen til en række faktorer, bl.a. arbejdets art, faglig uddannelse og arbejdsvilkår.
- (10) Domstolen har fastslået, at ligelønsprincippet under visse forhold ikke kun er begrænset til de situationer, hvor mænd og kvinder udfører deres arbejde for samme arbejdsgiver.
- (11) Medlemsstaterne bør fortsat i samarbejde med arbejdsmarkedets parter behandle problemet med de fortsatte kønsspecifikke lønforskelle og den tydelige opdeling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet f.eks. via fleksible arbejdstidsordninger, som gør det muligt for mænd og kvinder at forene familiære og arbejdsmæssige forpligtelser bedre. Dette kan også omfatte rimelige ordninger om forældreorlov, som hver forældre kan udnytte, samt tilgængelige og økonomisk overkommelige børnepasningsfaciliteter og pleje af personer, over for hvem der er forsørgerpligt.
- (12) Der bør vedtages særlige foranstaltninger for at sikre, at princippet om ligebehandling gennemføres i erhvervs-tilknyttede sociale sikringsordninger, og for at definere dets anvendelsesområde mere klart.
- (13) Domstolen fastslog i sin dom af 17. maj 1990 i sag C-262/88 ⁽¹⁾, at alle ydelser, der udbetales i henhold til erhvervs-tilknyttede pensionsordninger, udgør en del af lønnen som omhandlet i traktatens artikel 141.
- (14) Skønt begrebet løn som defineret i traktatens artikel 141 ikke omfatter sociale sikringsydelser, er en pensionsordning for tjenestemænd ifølge fast retspraksis omfattet af princippet om ligeløn, hvis ydelserne i henhold til ordningen udbetales i kraft af ansættelsesforholdet hos den offentlige arbejdsgiver, uanset om en sådan ordning indgår i en almindelig lovpligtig ordning. Ifølge Domstolens domme i sag C-7/93 ⁽²⁾, og C-351/00 ⁽³⁾, er den betingelse opfyldt, såfremt pensionen berører en særlig gruppe af arbejdstagere, den direkte afhænger af den tilbagelagte tjenestetid, og den beregnes på grundlag af tjenestemandens senest oppebårne løn. Af klarhedshensyn bør der derfor fastsættes særlige bestemmelser med henblik herpå.
- (15) Domstolen har bekræftet, at mens mandlige og kvindelige lønmodtageres bidrag til en ydelsesdefineret pensionsordning er omfattet af traktatens artikel 141, skal det forhold, at der på grund af anvendelse af forskellige aktuarmæssige faktorer for mænd og kvinder ikke indbetales samme

arbejdsgiverbidrag inden for rammerne af funderede og ydelsesdefinerede pensionsordninger, ikke bedømmes efter denne artikel.

- (16) I tilfælde af ordninger, der er funderede og ydelsesdefinerede, kan visse elementer, såsom konvertering af en del af den periodiske pension til sumydelser, overførsel af pensionsrettigheder, en efterladtepension, der udbetales til en ydelsesberettiget som modydelse for, at forsikringstageren giver afkald på en del af en pension, eller en nedsat pension, når arbejdstageren vælger at gå på førtidspension, for eksempel være uens, såfremt de uens beløb skyldes anvendelsen af aktuarmæssige faktorer, der er forskellige for de to køn, ved iværksættelsen af finansieringen af ordningen.
- (17) Ifølge fast retspraksis skal ydelser, der udbetales i medfør af en erhvervs-tilknyttet social sikringsordning, ikke anses for løn, i det omfang de kan henføres til beskæftigelsesperioder, der ligger forud for den 17. maj 1990, undtagen for arbejdstagere eller deres ydelsesberettigede pårørende, der inden denne dato har anlagt søgsmål eller indbragt en dertil svarende klage i overensstemmelse med den relevante nationale ret. Det er derfor nødvendigt at begrænse anvendelsen af princippet om ligebehandling i overensstemmelse hermed.
- (18) Af Domstolens faste retspraksis følger, at Barberprotokol-⁽⁴⁾ ingen betydning har for retten til at være omfattet af en erhvervs-tilknyttet pensionsordning, og at den tidsmæssige begrænsning af dommen i sag C-262/88 ikke gælder for retten til at være omfattet af en erhvervs-tilknyttet pensionsordning. Domstolen har ligeledes fastslået, at nationale regler om søgsmålsfrister i nationale retsforhold kan gøres gældende over for arbejdstagere, der påberåber sig deres ret til at være omfattet af en erhvervs-tilknyttet pensionsordning, på betingelse af at reglerne ikke er mindre gunstige for søgsmål af denne art end for tilsvarende søgsmål i henhold til national ret, og at de ikke i praksis gør det umuligt at udøve rettigheder tillagt i henhold til fællesskabsretten. Domstolen har desuden fastslået, at den omstændighed, at en arbejdstager kan kræve at blive omfattet af en erhvervs-tilknyttet pensionsordning med tilbagevirkende kraft, ikke indebærer, at arbejdstageren kan undgå at betale bidrag til ordningen for det tidsrum, der er tale om.
- (19) At sikre lige adgang til beskæftigelse og erhvervsuddannelse er af afgørende betydning for anvendelsen af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv. Undtagelser fra princippet bør derfor udelukkende omfatte erhvervsaktiviteter, som på grund af deres særlige karakter eller den sammenhæng, de foregår i, kræver beskæftigelse af en person af et bestemt køn, forudsat at formålet hermed er legitimt og i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

⁽¹⁾ C-262/88: *Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group* (Sml. 1990 I, s. 1889).

⁽²⁾ C-7/93: *Bestuur van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds v. G.A. Beune* (Sml. 1994 I, s. 4471).

⁽³⁾ C-351/00: *Pirkko Niemi* (Sml. 2002 I, s. 7007).

⁽⁴⁾ Protokol 17 vedrørende artikel 141 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (1992).

- (20) Dette direktiv anfægter ikke foreningsfriheden, herunder retten til at oprette faglige sammenslutninger sammen med andre og til at melde sig ind i faglige sammenslutninger for at forsvare egne rettigheder. Foranstaltninger i overensstemmelse med traktatens artikel 141, stk. 4, kan omfatte medlemskab af eller fortsat aktivitet i organisationer eller fagforeninger, hvis hovedformål er at fremme princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i praksis.
- (21) Forbuddet mod forskelsbehandling bør ikke være til hinder for opretholdelse eller vedtagelse af foranstaltninger, der har til formål at forebygge eller opveje ulemper for en persongruppe af det ene køn. Sådanne foranstaltninger tillader sammenslutninger af personer af det ene køn, hvis hovedformål er at fremme disse personers særlige behov og at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder.
- (22) I henhold til traktatens artikel 141, stk. 4, og for at sikre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i praksis på arbejdsmarkedet er princippet om ligebehandling ikke til hinder for, at medlemsstater opretholder eller vedtager foranstaltninger, der tager sigte på at indføre specifikke fordele, der har til formål at gøre det lettere for det underrepræsenterede køn at udøve en erhvervsaktivitet eller at forebygge eller opveje ulemper i den erhvervs-mæssige karriere. I betragtning af den nuværende situation og under hensyntagen til erklæring nr. 28 i Amsterdam-traktaten bør medlemsstaterne i første række bestræbe sig på at forbedre kvindernes stilling på arbejdsmarkedet.
- (23) Ifølge Domstolens faste retspraksis udgør negativ forskelsbehandling af kvinder i forbindelse med graviditet og barsel direkte forskelsbehandling på grund af køn. Sådanne forskelsbehandling bør derfor eksplicit være omfattet af dette direktiv.
- (24) Domstolen har konsekvent anerkendt, at det er legitimt, for så vidt angår princippet om ligebehandling, at beskytte kvinder på grund af deres biologiske tilstand under graviditet og barsel såvel som via beskyttelsesforanstaltninger i forbindelse med barsel som et middel til at opnå reel ligestilling. Nærværende direktiv bør derfor ikke anfægte Rådets direktiv 92/85/EØF af 19. oktober 1992 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af sikkerheden og sundheden under arbejdet for arbejdstagere, som er gravide, som lige har født, eller som ammer⁽¹⁾. Dette direktiv bør heller ikke anfægte Rådets direktiv 96/34/EF af 3. juni 1996 om den rammeaftale vedrørende forældreorlov, der er indgået af UNICE, CEEP og EFS⁽²⁾.
- (25) Af klarhedshensyn bør der endvidere eksplicit fastsættes bestemmelser om beskyttelsen af kvinders beskæftigelses-mæssige rettigheder under barselorlov, navnlig deres ret til at vende tilbage til det samme eller et tilsvarende arbejde, til ikke at få dårligere arbejds- og ansættelsesvilkår, fordi de har taget en sådan orlov, og til at nyde godt af enhver forbedring i arbejdsvilkårene, som de ville have været berettiget til under deres fravær.
- (26) I resolution vedtaget af Rådet og arbejds- og socialministrene, forsamlet i Rådet, af 29. juni 2000 om afbalanceret deltagelse af kvinder og mænd i arbejds- og familieliv⁽³⁾, opfordres medlemsstaterne til at vurdere muligheden for, at de enkelte retssystemer giver mandlige arbejdstagere ret til personligt at tage fædreorlov, der ikke kan overføres til moderen, idet deres rettigheder, der har tilknytning til arbejdskontrakten, bevares.
- (27) Der gælder samme betingelser for medlemsstaternes ydelse til kvinder og mænd af en personlig og ikke-overførbart ret til orlov efter et barns fødsel eller adoption. Det er op til medlemsstaterne selv at afgøre, om de vil give en sådan ret til orlov efter et barns fødsel eller adoption, og at fastlægge andre forhold ud over afskedigelse og tilbagevenden til arbejde, der ligger uden for direktivets anvendelsesområde.
- (28) Effektiv gennemførelse af princippet af ligebehandling forudsætter, at medlemsstaterne indfører passende procedurer.
- (29) Det er afgørende for en reel gennemførelse af princippet om ligebehandling, at der sørges for relevante retslige eller administrative procedurer til håndhævelse af forpligtelserne i medfør af dette direktiv.
- (30) For at sikre, at princippet om ligebehandling kan håndhæves i praksis, er det vigtigt, at der vedtages bestemmelser om bevisbyrden. Som fastslået af Domstolen bør der derfor fastsættes bestemmelser, der sikrer, at bevisbyrden pålægges indklagede, når der foreligger en tilsyneladende forskelsbehandling, undtagen i forbindelse med sager, hvor det påhviler en domstol eller en anden kompetent national instans at undersøge de faktiske omstændigheder. Det skal imidlertid gøres klart, at det fortsat tilkommer den relevante nationale instans at vurdere de faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at der er sket direkte eller indirekte forskelsbehandling, i overensstemmelse med national lovgivning og/eller praksis. Endvidere overlades det til medlemsstaterne på alle stadier af sagsbehandlingen at indføre bevisregler, som er gunstigere for klager.
- (31) For at forbedre den retsbeskyttelse, dette direktiv giver, bør også foreninger, organisationer og andre juridiske personer have beføjelse til, efter nærmere bestemmelser fastlagt af medlemsstaterne, enten på vegne af eller til støtte for en klager at indtræde som part i en sag uden at tilsidesætte nationale procesregler vedrørende repræsentation og for-svar.
- (32) Da retten til effektiv retsbeskyttelse er grundlæggende, bør det sikres, at arbejdstagerne fortsat er omfattet af denne beskyttelse selv efter ophør af det forhold, der har givet anledning til den påståede tilsidesættelse af princippet om

(1) EFT L 348 af 28.11.1992, s. 1.

(2) EFT L 145 af 19.6.1996, s. 4. Ændret ved direktiv 97/75/EF (EFT L 10 af 16.1.1998, s. 24).

(3) EFT C 218 af 31.7.2000, s. 5.

ligebehandling. En arbejdstager, der forsværer eller afgiver vidneudsagn for en person, som nyder beskyttelse i henhold til dette direktiv, bør nyde samme beskyttelse.

- (33) Domstolen har klart fastslået, at for at princippet om ligebehandling kan være effektivt, skal den erstatning, der tildeles i tilfælde af overtrædelse, være tilstrækkelig i forhold til det tab, den pågældende har lidt. Derfor bør forudgående fastsættelse af et maksimum for en sådan erstatning udelukkes, medmindre arbejdsgiveren kan bevise, at den eneste skade, som en ansøger til et job har lidt som følge af forskelsbehandling i dette direktivs betydning, er, at den pågældendes ansøgning ikke er blevet behandlet.
- (34) For at styrke gennemførelsen af princippet om ligebehandling i praksis bør medlemsstaterne fremme dialogen mellem arbejdsmarkedets parter og, i overensstemmelse med national praksis, med de ikke-statslige organisationer.
- (35) Medlemsstaterne bør fastsætte effektive sanktioner, der står i rimeligt forhold til overtrædelsen og har en afskrækkende virkning, og som iværksættes i tilfælde af handlinger, der strider mod forpligtelserne i henhold til dette direktiv.
- (36) Målene for dette direktiv kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor bedre gennemføres på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (37) Med henblik på at skabe bedre forståelse for forskellene i behandlingen af mænd og kvinder med hensyn til ansættelse og beskæftigelse, bør der fortsat udvikles sammenlignelige statistikker opdelt på køn, som skal analyseres og stilles til rådighed på egnede niveauer.
- (38) Ligebehandling af mænd og kvinder i ansættelses- og beskæftigelsesspørgsmål kan ikke begrænses til lovgivningsmæssige foranstaltninger. Den Europæiske Union og medlemsstaterne bør derfor fortsat fremme en øget bevidstgørelse om løndiskriminering samt fremme nytænkning og i den forbindelse inddrage alle berørte kræfter, såvel offentlige som private, i størst mulig udstrækning. I den forbindelse kan dialogen mellem arbejdsmarkedets parter yde et vigtigt bidrag.
- (39) Forpligtelsen til at gennemføre nærværende direktiv i national ret bør kun omfatte de bestemmelser, hvori der er foretaget indholdsmæssige ændringer i forhold til de tidligere direktiver. Forpligtelsen til at gennemføre de bestemmelser, hvori der stort set ikke er foretaget ændringer, følger af de tidligere direktiver.
- (40) Nærværende direktiv bør ikke berøre medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til de i bilag I, del B, angivne frister for gennemførelse i national ret og anvendelse af direktivet.

- (41) I overensstemmelse med punkt 34 i den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning ⁽¹⁾ tilskyndes medlemsstaterne til, både i egen og Fællesskabets interesse, at udarbejde og offentliggøre deres egne oversigter, der så vidt muligt viser overensstemmelsen mellem dette direktiv og gennemførelsesforanstaltningerne —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

AFSNIT I

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 1

Formål

Dette direktiv har til formål at sikre gennemførelsen af princippet om lige muligheder for og lige behandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv.

I det øjemed indeholder det bestemmelser til gennemførelse af princippet om ligebehandling for så vidt angår:

- adgang til beskæftigelse, herunder forfremmelse, og til erhvervsuddannelse
- arbejdsvilkår, herunder løn
- erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger.

Det indeholder endvidere bestemmelser, der skal sikre, at gennemførelsen bliver mere effektiv, ved at der fastsættes relevante procedurer.

Artikel 2

Definitioner

- I dette direktiv forstås ved:
 - »direkte forskelsbehandling«: at en person behandles ringere på grund af køn, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation
 - »indirekte forskelsbehandling«: at en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis stiller personer af det ene køn særlig ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige
 - »chikane«: at der udvises uønsket adfærd i relation til en persons køn med det formål eller den virkning at krænke denne persons værdighed og skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima

⁽¹⁾ EUT C 321 af 31.12.2003, s. 1.

d) »sexchikane«: at der udvises enhver form for uønsket verbal, ikke-verbal eller fysisk adfærd med seksuelle undertoner med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed, navnlig ved at skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima

AFSNIT II

SÆRLIGE BESTEMMELSER

KAPITEL 1

e) »løn«: den almindelige grund- eller minimumsløn og alle andre ydelser, som arbejdstageren som følge af arbejdsforholdet modtager direkte eller indirekte fra arbejdsgiveren i penge eller naturalier

Lige løn

Artikel 4

Forbud mod forskelsbehandling

f) »erhvervstilknyttede sikringsordninger«: ordninger, der ikke er omfattet af Rådets direktiv 79/7/EØF af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring ⁽¹⁾, og som har til formål at sikre arbejdere, uanset om de er lønmodtagere eller selvstændige erhvervsdrivende, inden for en virksomhed eller en gruppe af virksomheder, inden for en erhvervsgrænse eller inden for en faglig eller tværfaglig branche, ydelser, som skal supplere ydelserne fra de lovbestemte sociale sikringsordninger eller træde i stedet for disse, uanset om medlemskab af disse ordninger er obligatorisk.

For samme arbejde eller for arbejde, som tillægges samme værdi, afskaffes enhver direkte eller indirekte forskelsbehandling med hensyn til køn for så vidt angår alle lønelementer og lønvilkår.

Især når et fagligt klassifikationssystem anvendes for lønfastsættelsen, bygges dette system på samme kriterier for mandlige og kvindelige arbejdstagere og indrettes således, at det udelukker forskelsbehandling med hensyn til køn.

KAPITEL 2

Ligebehandling i forbindelse med de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger

2. I dette direktiv omfatter forskelsbehandling:

Artikel 5

a) chikane og sexchikane samt dårligere behandling baseret på en persons afvisning eller accept af en sådan adfærd

Forbud mod forskelsbehandling

Uden at artikel 4 tilsidesættes, må der ikke finde nogen direkte eller indirekte forskelsbehandling sted på grundlag af køn i forbindelse med de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, især for så vidt angår:

b) instruktion om forskelsbehandling af en person på grund af køn

a) anvendelsesområdet for sådanne ordninger samt betingelserne for adgang til disse

c) enhver form for dårligere behandling af en kvinde i forbindelse med graviditet eller barselorlov som defineret i direktiv 92/85/EØF.

b) bidragspligten og beregningen af bidrag

c) beregningen af ydelserne, herunder ægtefælle- eller forsørgertillæg, og betingelserne for varigheden og bevarelsen af retten til ydelserne.

Artikel 3

Artikel 6

Positive foranstaltninger**Personelt anvendelsesområde**

Medlemsstaterne kan opretholde eller vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med traktatens artikel 141, stk. 4, for i praksis at sikre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet.

Dette kapitel finder anvendelse på den erhvervsaktive del af befolkningen, herunder selvstændige erhvervsdrivende, arbejdstagere, der midlertidigt er uden arbejde på grund af sygdom, graviditet og barsel, ulykke eller ufrivillig arbejdsløshed, og personer, der søger arbejde, på pensionerede og invalide arbejdstagere samt på disse arbejdstageres ydelsesberettigede pårørende, i overensstemmelse med national lovgivning og/eller praksis.

⁽¹⁾ EFT L 6 af 10.1.1979, s. 24.

Artikel 7

Materielt anvendelsesområde

1. Dette kapitel finder anvendelse:
 - a) på erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, der sikrer beskyttelse mod følgende risici:
 - i) sygdom
 - ii) invaliditet
 - iii) alderdom, også i tilfælde af førtidspensionering
 - iv) arbejdsulykker og erhvervs sygdomme
 - v) arbejdsløshed
 - b) på erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, som vedrører andre sociale natural- eller kontantydelse, herunder ydelser til efterladte og familieydelse, såfremt disse ydelser er ydelser, som disse modtager fra arbejdsgiveren som følge af arbejdsforholdet.

2. Dette kapitel finder endvidere anvendelse på pensionsordninger for en særlig gruppe af arbejdstagere, f.eks. tjenestemænd, hvis ydelserne i henhold til ordningen udbetales i kraft af ansættelsesforholdet hos den offentlige arbejdsgiver. Dette er ikke til hinder for, at en sådan ordning indgår i en almindelig lovpligtig ordning.

Artikel 8

Udelukkelse fra det materielle anvendelsesområde

1. Dette kapitel gælder ikke for:
 - a) individuelle aftaler for selvstændige erhvervsdrivende
 - b) enkeltpersonordninger for selvstændige erhvervsdrivende
 - c) arbejdstageres forsikringsaftaler, hvori arbejdsgiveren ikke er part
 - d) frivillige bestemmelser i erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, som tilbydes deltagerne individuelt for at sikre dem:
 - i) supplerende ydelser
 - ii) eller valg af den dato, fra hvilken de normale ydelser til selvstændige erhvervsdrivende skal løbe, eller valg mellem flere ydelser
 - e) erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, for så vidt ydelserne finansieres af frivillige lønmodtagerbidrag.

2. Dette kapitel er ikke til hinder for, at en arbejdsgiver giver personer, der har nået den alder, hvor de er berettiget til en pension i medfør af en erhvervstilknyttet social sikringsordning, men som endnu ikke er berettiget til den lovbestemte alderspension, en supplerende pension med henblik på at udligne eller tilnærme de samlede ydelser til de ydelser, som modtages af personer af det andet køn, der befinder sig i samme situation, og som allerede har nået den alder, hvor de er berettiget til den lovbestemte pension, indtil modtagerne af denne supplerende pension har nået den lovbestemte pensionsalder.

Artikel 9

Eksempler på forskelsbehandling

1. Bestemmelser, der er i modstrid med princippet om ligebehandling, er bestemmelser, som direkte eller indirekte er baseret på kønnet for så vidt angår fastsættelse af:

- a) hvilke personer der har ret til at deltage i en erhvervstilknyttet social sikringsordning
- b) om deltagelse i en erhvervstilknyttet social sikringsordning er tvungen eller frivillig
- c) forskellige regler vedrørende alder ved indtrædelse i ordningen eller vedrørende krav om minimal beskæftigelsesperiode eller om en minimumsperiode for tilslutning til ordningen, for så vidt angår erhvervelse af ydelser
- d) forskellige regler for tilbagebetaling af bidrag, med undtagelse af hvad der er fastsat i litra h) og j), når arbejdstageren forlader ordningen uden at have opfyldt betingelserne for at få udbetalt langtidsydelse med opsættende virkning
- e) forskellige betingelser for tilkendelse af ydelser eller for begrænsning af disse ydelser til det ene af kønnene
- f) forskellige aldersgrænser for pensionsret
- g) regler, der suspenderer rettigheder eller adgangen til erhvervelse af rettigheder under lovbestemt eller overenskomstmæssig barselorlov eller orlov af familiemæssige årsager, som betales af arbejdsgiveren
- h) forskellige ydelsesniveauer, undtagen i det omfang det er nødvendigt som følge af aktuar mæssige faktorer, der er forskellige for de to køn i forbindelse med bidragsdefinerede ordninger; for så vidt angår ordninger, der er funderede og ydelsesdefinerede, kan visse elementer være uens, såfremt de uens beløb skyldes anvendelsen af aktuar mæssige faktorer, der er forskellige for de to køn, ved iværksættelsen af finansieringen af ordningen

- i) forskellige bidragsniveauer for lønmodtagerne
- ii) eller, senest indtil ligebehandlingen indføres ved et direktiv
- j) forskellige bidragsniveauer for arbejdsgiverne, bortset fra:
- i) i forbindelse med bidragsdefinerede ordninger, hvis formålet er at gøre størrelsen af pensionsydelse til begge køn ens eller tilnærme dem til hinanden
- ii) i forbindelse med ordninger, der er funderede og ydelsesdefinerede, når arbejdsgiverens bidrag tager sigte på at sikre finansieringen af udgifterne til disse ydelsesdefinerede ordninger
- k) forskellige normer eller normer, der kun gælder for det ene køn, med undtagelse af hvad der er fastsat i litra h) og j), for erhvervelse eller bevarelse af retten til at få udbetalt ydelse med opsættende virkning, når den pågældende forlader ordningen.

2. Når det overlades til ordningens administrative organer at træffe afgørelse om tilkendelse af ydelse i henhold til dette kapitel, skal de pågældende organer overholde ligebehandlingsprincippet.

Artikel 10

Gennemførelse for så vidt angår selvstændige erhvervsdrivende

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at bestemmelser i erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger for selvstændige erhvervsdrivende, der er i modstrid med ligebehandlingsprincippet, tages op til revision med virkning fra senest den 1. januar 1993 eller for medlemsstater, hvis tiltrædelse fandt sted efter den dato, på den dato, hvor direktiv 86/378/EØF trådte i kraft på deres område.
2. Dette kapitel er ikke til hinder for, at rettigheder og pligter, som vedrører en periode for medlemskab af en erhvervstilknyttet social sikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende, der ligger forud for revisionen af den pågældende ordning, fortsat er undergivet de bestemmelser i ordningen, som var gældende i den pågældende periode.

Artikel 11

Mulighed for udsættelse for så vidt angår selvstændige erhvervsdrivende

Hvad angår selvstændige erhvervsdrivendes erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger kan medlemsstaterne udsætte den obligatoriske gennemførelse af ligebehandlingsprincippet for så vidt angår:

- a) fastsættelse af pensionsalderen for ydelse af alders- og arbejdsophørspensioner samt de følger, en sådan udsættelse måtte have for andre ydelse:
- i) enten indtil den dato, på hvilken ligebehandlingen er gennemført i de lovbestemte ordninger

Artikel 12

Tilbagevirkende kraft

1. Enhver gennemførelsesforanstaltning til dette kapitel, for så vidt angår arbejdstagere, skal dække alle ydelse i medfør af erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, der kan henregnes til beskæftigelsesperioder efter den 17. maj 1990 og har tilbagevirkende kraft til denne dato, medmindre arbejdstagerne eller deres ydelsesberettigede pårørende inden denne dato har anlagt søgsmål eller indgivet en dertil svarende administrativ klage i overensstemmelse med national lovgivning. I så fald har gennemførelsesforanstaltningerne tilbagevirkende kraft til den 8. april 1976 og dækker alle ydelse, der kan henregnes til beskæftigelsesperioder efter denne dato. For de medlemsstater, der har tiltrådt Fællesskabet efter den 8. april 1976, men før den 17. maj 1990, erstattes denne dato af den dato, på hvilken traktatens artikel 141 blev gældende på deres område.

2. Andet punktum i stk. 1 er ikke til hinder for, at de nationale regler om søgsmålsfrister i nationale retsforhold kan gøres gældende over for arbejdstagere eller deres ydelsesberettigede pårørende, som havde anlagt søgsmål eller indgivet en dertil svarende administrativ klage i overensstemmelse med national lovgivning inden den 17. maj 1990, forudsat at disse regler ikke er mindre gunstige for søgsmål af denne art end for tilsvarende nationale søgsmål, og at de ikke i praksis gør det umuligt at udøve rettigheder tillagt i henhold til fællesskabsretten.

3. For de medlemsstater, der har tiltrådt Fællesskabet efter den 17. maj 1990, og som den 1. januar 1994 var kontraherende parter i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, ændres datoen den 17. maj 1990 i stk. 1, første punktum, til den 1. januar 1994.

4. For de øvrige medlemsstater, hvis tiltrædelse fandt sted efter den 17. maj 1990, ændres datoen den 17. maj 1990 i stk. 1 og 2 til den dato, på hvilken traktatens artikel 141 blev gældende på deres område.

Artikel 13

Fleksibel pensionsalder

At mænd og kvinder gør krav på en fleksibel pensionsalder på samme vilkår, anses ikke for at være uforeneligt med dette kapitel.

KAPITEL 3

Ligebehandling for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår

Artikel 14

Forbud mod forskelsbehandling

1. Der må i den offentlige eller den private sektor, herunder offentlige organer, ikke finde direkte eller indirekte forskelsbehandling sted på grund af køn, for så vidt angår:

- a) vilkårene for adgang til lønnet beskæftigelse, udøvelse af selvstændig erhvervsvirksomhed og erhvervmæssig beskæftigelse, herunder udvælgelseskriterier og ansættelsesvilkår, uanset branche og uanset niveau i erhvervshierarkiet, herunder i henseende til forfremmelse
- b) adgang til alle typer af og niveauer for erhvervsvejledning, erhvervsuddannelse, erhvervmæssig videreuddannelse og omskoling, herunder praktisk arbejds erfaring
- c) ansættelses- og arbejdsvilkår, herunder afskedigelse, samt løn, som omhandlet i traktatens artikel 141
- d) medlemskab af og deltagelse i en arbejdstager- eller arbejdsgiverorganisation eller en organisation, hvis medlemmer udøver et bestemt erhverv, herunder de fordele, sådanne organisationer giver medlemmerne.

2. Med hensyn til adgangen til beskæftigelse, herunder den dertil førende uddannelse, kan medlemsstaterne fastsætte, at ulige behandling, der er baseret på et kønsspecifikt træk, ikke udgør forskelsbehandling, når et sådant kønsspecifikt træk på grund af de pågældende erhvervsaktiviteters art eller den sammenhæng, hvori de udøves, udgør et regulært og afgørende erhvervmæssigt krav, forudsat at målet hermed er legitimt, og at kravet står i rimeligt forhold hertil.

Artikel 15

Tilbagevenden fra barselorlov

En kvinde på barselorlov har efter udløbet af barselorloven ret til at vende tilbage til det samme eller et tilsvarende arbejde med betingelser og vilkår, som ikke er mindre gunstige for hende, og til at nyde godt af enhver forbedring i arbejdsvilkårene, som hun ville have været berettiget til under sit fravær.

Artikel 16

Fædreorlov og adoptionsorlov

Dette direktiv gælder med forbehold af medlemsstaternes ret til at anerkende en særskilt ret til fædreorlov og/eller adoptionsorlov. De medlemsstater, som anerkender en sådan ret, træffer de nødvendige foranstaltninger for at beskytte mandlige og kvindelige arbejdstagere mod afskedigelse på grund af udøvelsen af

denne ret, og for at sikre, at de ved afslutningen af en sådan orlov har ret til at vende tilbage til det samme eller et tilsvarende arbejde med betingelser og vilkår, som ikke er mindre gunstige for dem, og til at drage fordel af de forbedringer i arbejdsforholdene, som de ville have været berettiget til under deres fravær.

SNIT III

HORISONTALE BESTEMMELSER

KAPITEL 1

Retsmidler og håndhævelse

Afdeling 1

Retsmidler

Artikel 17

Klageadgang

1. Medlemsstaterne sikrer, at enhver, der mener sig krænket, fordi princippet om ligebehandling tilsidesættes i forhold til den pågældende, efter eventuelt at have indbragt sagen for andre kompetente instanser kan indgive klage til retslige instanser, herunder, hvor de finder det hensigtsmæssigt, til forligsinstanser, med henblik på håndhævelse af forpligtelserne i henhold til dette direktiv, selv efter at det forhold, hvori forskelsbehandlingen angiveligt har fundet sted, er ophørt.

2. Medlemsstaterne sikrer, at foreninger, organisationer og andre juridiske personer, der efter kriterierne i deres nationale ret har en legitim interesse i at sikre, at dette direktivs bestemmelser overholdes, er berettigede til — enten på vegne af eller til støtte for klageren, med dennes godkendelse — at indtræde som part i klagen til retslige og/eller administrative instanser med henblik på håndhævelse af forpligtelserne i henhold til dette direktiv.

3. Stk. 1 og 2 berører ikke nationale regler om tidsfrister for anlæggelse af sager vedrørende princippet om ligebehandling.

Artikel 18

Erstatning eller godtgørelse

Medlemsstaterne indfører i deres nationale retsorden de nødvendige bestemmelser for at sikre en reel og effektiv erstatning eller godtgørelse efter medlemsstatens afgørelse for tab og skader, der er påført en person som følge af forskelsbehandling på grundlag af køn, således at det har en præventiv virkning og står i et rimeligt forhold til det tab, den pågældende har lidt. En sådan erstatning eller godtgørelse kan ikke begrænses til et på forhånd fastsat maksimum, medmindre arbejdsgiveren kan bevise, at den eneste skade, som en ansøger til et job har lidt som følge af forskelsbehandling i dette direktivs betydning er, at den pågældendes ansøgning ikke er blevet behandlet.

Afdeling 2

Bevisbyrde

Artikel 19

Bevisbyrde

1. Medlemsstaterne træffer i overensstemmelse med deres nationale retssystemer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at når personer, der betragter sig som krænket, fordi ligebehandlingsprincippet ikke er anvendt over for dem, over for en domstol eller en anden kompetent myndighed påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der har været tale om direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det indklagede at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

2. Stk. 1 er ikke til hinder for, at medlemsstaterne indfører regler for bevisførelse, der er gunstigere for klager.

3. Medlemsstaterne kan undlade at anvende stk. 1 i sager, hvor det påhviler en domstol eller den kompetente instans at undersøge sagens faktiske omstændigheder.

4. Stk. 1, 2 og 3 finder endvidere anvendelse på:

- a) situationer, som er omhandlet i traktatens artikel 141 og, for så vidt der er tale om forskelsbehandling på grundlag af køn, i direktiv 92/85/EØF og 96/34/EF
- b) enhver civilretlig eller administrativ procedure inden for den offentlige eller private sektor, som indebærer klageadgang efter den nationale lovgivning til gennemførelse af de i litra a) omtalte foranstaltninger, med undtagelse af udenretlige ordninger, som er frivillige, eller som er fastsat i den nationale lovgivning.

5. Denne artikel finder ikke anvendelse på straffesager, medmindre medlemsstaterne bestemmer andet.

KAPITEL 2

Fremme af ligebehandling — dialog

Artikel 20

Ligebehandlingsorganer

1. Medlemsstaterne udpeger et eller flere organer til fremme, evaluering og overvågning af, samt til støtte for ligebehandling af kvinder og mænd uden forskelsbehandling på grund af køn. Sådanne organer kan indgå som en del af institutioner, der på nationalt plan har til opgave at forsvare menneskerettighederne eller beskytte enkeltpersoners rettigheder.

2. Medlemsstaterne sikrer, at disse organer også har kompetence til:

- a) at bistå ofre for forskelsbehandling i forbindelse med deres klager over forskelsbehandling, uden at det berører de

rettigheder, ofrene, foreningerne, organisationerne og andre juridiske personer, jf. artikel 17, stk. 2, har

- b) at foretage uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling
- c) at offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling
- d) på passende niveau at udveksle tilgængelige oplysninger med tilsvarende europæiske organer såsom et fremtidigt europæisk institut for ligestilling mellem mænd og kvinder.

Artikel 21

Social dialog

1. Medlemsstaterne træffer i overensstemmelse med nationale traditioner og national praksis passende foranstaltninger for at tilskynde til dialog mellem arbejdsmarkedets parter med henblik på at fremme ligebehandling, herunder for eksempel gennem tilsyn med praksis på arbejdspladserne og praksis i forbindelse med adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse og forfremmelse, samt gennem tilsyn med kollektive overenskomster, regler for god opførsel, forskning eller udveksling af erfaringer og god praksis.

2. Når det er i overensstemmelse med nationale traditioner og national praksis, tilskynder medlemsstaterne arbejdsmarkedets parter til, uden at det anfægter disses autonomi, at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder, fremme fleksible arbejdsordninger med henblik på at opnå en bedre balance mellem arbejde og privatliv og til på passende niveau at indgå aftaler indeholdende regler om forbud mod forskelsbehandling på de i artikel 1 anførte områder, som falder ind under kollektive overenskomstforhandlinger. Sådanne aftaler skal overholde bestemmelserne i dette direktiv og de relevante nationale gennemførelsesforanstaltninger.

3. Medlemsstaterne tilskynder i overensstemmelse med national lovgivning, kollektive aftaler eller praksis arbejdsgiverne til på organiseret og systematisk vis at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd i forbindelse med adgang til beskæftigelse samt i forbindelse med erhvervsuddannelse og forfremmelse.

4. Med henblik herpå skal arbejdsgiverne tilskyndes til med jævne mellemrum at udarbejde hensigtsmæssig information til arbejdstagerne og/eller deres repræsentanter om ligebehandling af kvinder og mænd i virksomheden.

Denne information kan omfatte en oversigt over andelen af mænd og kvinder på de forskellige organisationstrin, deres løn og lønforskellene samt eventuelle foranstaltninger for at forbedre situationen i samarbejde med arbejdstagerrepræsentanterne.

Artikel 22

Dialog med ikke-statslige organisationer

Medlemsstaterne skal tilskynde til en dialog med relevante ikke-statslige organisationer, som i overensstemmelse med deres nationale lovgivning og praksis har en legitim interesse i at

bidrage til bekæmpelsen af forskelsbehandling på grund af køn med henblik på at fremme princippet om ligebehandling.

KAPITEL 3

Generelle horisontale bestemmelser

Artikel 23

Overholdelse

Medlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre:

- a) at alle love og administrative bestemmelser, der strider mod princippet om ligebehandling, ophæves
- b) at bestemmelser, der strider mod princippet om ligebehandling, i individuelle eller kollektive kontrakter eller overenskomster, virksomheders interne reglementer og vedtægter for selvstændige erhverv og fag samt for arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer, eller andre ordninger erklæres eller kan erklæres ugyldige eller ændres
- c) at erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, der indeholder sådanne bestemmelser, ikke kan godkendes eller udvides ved administrative foranstaltninger.

Artikel 24

Viktimisering

Medlemsstaterne indfører i deres retsorden de nødvendige foranstaltninger for at beskytte arbejdstagere, herunder arbejdstagerrepræsentanter i henhold til national lovgivning og/eller praksis, mod afskedigelse eller anden ugunstig behandling fra arbejdsgiverens side som reaktion på en klage inden for virksomheden eller enhver form for retsforfølgning, med det formål at sikre, at princippet om ligebehandling iagttages.

Artikel 25

Sanktioner

Medlemsstaterne fastsætter de sanktioner, der skal anvendes ved overtrædelse af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i henhold til dette direktiv, og træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at sanktionerne bliver anvendt. Sanktionerne, der kan omfatte udbetaling af erstatning til ofret, skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen disse bestemmelser senest den 5. oktober 2005, og meddeler hurtigst muligt eventuelle efterfølgende ændringer.

Artikel 26

Forebyggelse af forskelsbehandling

Medlemsstaterne tilskynder i overensstemmelse med national lovgivning, kollektive aftaler eller praksis arbejdsgiverne og de

ansvarlige for adgang til erhvervsuddannelse til at træffe effektive foranstaltninger til forebyggelse af enhver form for forskelsbehandling på grund af køn, navnlig chikane og sexchikane på arbejdspladsen, i forbindelse med adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse og forfremmelse.

Artikel 27

Minimumskrav

1. Medlemsstaterne kan vedtage eller opretholde bestemmelser, som er gunstigere for beskyttelsen af princippet om ligebehandling end bestemmelserne i dette direktiv.
2. Gennemførelsen af bestemmelserne i dette direktiv er under ingen omstændigheder tilstrækkelig grund til at berettige en nedsættelse af niveauet for arbejdstagerbeskyttelsen på det område, der er dækket af direktivet, uden at dette dog indskrænker medlemsstaternes ret til under hensyn til situationens udvikling at indføre love og administrative bestemmelser, som er forskellige fra dem, der gælder på tidspunktet for direktivets meddelelse, forudsat at direktivets bestemmelser overholdes.

Artikel 28

Forhold til fællesskabsbestemmelser og nationale bestemmelser

1. Dette direktiv gælder med forbehold af bestemmelser vedrørende beskyttelse af kvinder, særlig i forbindelse med graviditet og barsel.
2. Dette direktiv gælder med forbehold af bestemmelserne i direktiv 96/34/EF og direktiv 92/85/EØF.

Artikel 29

Integration af kønsaspektet

Medlemsstaterne tager aktivt hensyn til målsætningen om ligestilling mellem mænd og kvinder ved udformningen og gennemførelsen af love og administrative bestemmelser, politikker og aktiviteter på de områder, der er omhandlet i dette direktiv.

Artikel 30

Formidling af oplysninger

Medlemsstaterne sørger for, at de foranstaltninger, der træffes i medfør af dette direktiv, samt de allerede gældende bestemmelser på området bringes til alle berørte personers kendskab på enhver egnet måde, og hvor det er relevant på arbejdsstedet.

AFSNIT IV

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER*Artikel 31***Beretninger**

1. Senest den 15. februar 2011 meddeler medlemsstaterne Kommissionen alle de oplysninger, den har brug for til udarbejdelse af en beretning til Europa-Parlamentet og Rådet om gennemførelsen af dette direktiv.

2. Uden at det berører stk. 1, meddeler medlemsstaterne hvert fjerde år Kommissionen teksten vedrørende alle foranstaltninger, som de vedtager i medfør af traktatens artikel 141, stk. 4, samt rapporter om disse foranstaltninger og deres gennemførelse. På grundlag af disse oplysninger vedtager og offentliggør Kommissionen hvert fjerde år en beretning, der indeholder en sammenlignende vurdering af alle disse foranstaltninger under hensyntagen til erklæring 28 til Amsterdam-traktaten.

3. Medlemsstaterne vurderer de beskæftigelsesaktiviteter, der henvises til i artikel 14, stk. 2, for under hensyntagen til den sociale udvikling at træffe afgørelse om, hvorvidt det er begrundet at opretholde de pågældende udelukkelse. De giver regelmæssigt, dog mindst hvert ottende år, Kommissionen oplysninger om resultaterne af denne vurdering.

*Artikel 32***Revision**

Senest den 15. februar 2013 foretager Kommissionen en vurdering af, hvordan dette direktiv fungerer, og foreslår de ændringer, den finder nødvendige.

*Artikel 33***Gennemførelse**

Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 15. august 2008 eller sikrer, at arbejdsmarkedets parter denne dato har indført de nødvendige bestemmelser ved aftale. Medlemsstaterne kan om nødvendigt for at tage hensyn til særlige vanskeligheder råde over et år yderligere for at efterkomme dette direktiv. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at være i stand til at garantere de resultater, der kræves i henhold til dette direktiv. De tilsender straks Kommissionen teksten vedrørende disse foranstaltninger.

Bestemmelserne skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De skal også indeholde oplysning om, at henvisninger i gældende love og administrative bestemmelser til de direktiver, der ophæves ved nærværende direktiv, gælder som henvisninger til nærværende direktiv. Medlemsstaterne fastlægger reglerne for denne henvisning og affattelsen af den nævnte oplysning.

Forpligtelsen til at gennemføre nærværende direktiv i national ret bør kun omfatte de bestemmelser, hvori der er foretaget indholdsmæssige ændringer i forhold til tidligere direktiver. Forpligtelsen til at gennemføre de bestemmelser, hvori der stort set ikke er foretaget ændringer, følger af de tidligere direktiver.

Medlemsstaterne tilsender Kommissionen de vigtigste nationale bestemmelser, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

*Artikel 34***Ophævelse**

1. Med virkning fra den 15. august 2009 ophæves direktiv 75/117/EØF, 76/207/EØF, 86/378/EØF og 97/80/EF uden at dette berører medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til de i bilag I, del B, angivne frister for gennemførelse i national ret og anvendelse af direktiverne.

2. Henvisninger til de ophævede direktiver betragtes som henvisninger til nærværende direktiv og skal læses i overensstemmelse med sammenligningstabellen i bilag II.

*Artikel 35***Ikrafttrædelse**

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

*Artikel 36***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 5. juli 2006.

På Europa-Parlamentets vegne

J. BORRELL FONTELLES

Formand

På Rådets vegne

P. LEHTOMÄKI

Formand

BILAG I

DEL A

Ophævede direktiver med successive ændringer

Rådets direktiv 75/117/EØF	EFT L 45 af 19.2.1975, s. 19
Rådets direktiv 76/207/EØF	EFT L 39 af 14.2.1976, s. 40
Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/73/EF	EFT L 269 af 5.10.2002, s. 15
Rådets direktiv 86/378/EØF	EFT L 225 af 12.8.1986, s. 40
Rådets direktiv 96/97/EF	EFT L 46 af 17.2.1997, s. 20
Rådets direktiv 97/80/EF	EFT L 14 af 20.1.1998, s. 6
Rådets direktiv 98/52/EF	EFT L 205 af 22.7.1998, s. 66

DEL B

Liste over frister for gennemførelse i national lovgivning og anvendelsesdatoer

(som omhandlet i artikel 34, stk. 1)

Direktiv	Frist for gennemførelse	Anvendelsesdato
Direktiv 75/117/EØF	19.2.1976	
Direktiv 76/207/EØF	14.8.1978	
Direktiv 86/378/EØF	1.1.1993	
Direktiv 96/97/EF	1.7.1997	17.5.1990, for så vidt angår arbejdstagere, undtagen arbejdstagere eller deres ydelsesberettigede pårørende, der inden denne dato havde anlagt søgsmål eller indgivet en dertil svarende administrativ klage i overensstemmelse med national lovgivning. Senest 1.1.1993, for så vidt angår artikel 8 i direktiv 86/378/EØF. Senest 1.1.1999, for så vidt angår artikel 6, stk. 1, litra i), første led, i direktiv 86/378/EØF.
Direktiv 97/80/EF	1.1.2001	22.7.2001, for så vidt angår Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland.
Direktiv 98/52/EF	22.7.2001	
Direktiv 2002/73/EF	5.10.2005	

BILAG II

Sammenligningstabel

Direktiv 75/117/EØF	Direktiv 76/207/EØF	Direktiv 86/378/EØF	Direktiv 97/80/EF	Dette direktiv
—	Artikel 1, stk. 1	Artikel 1	Artikel 1	Artikel 1
—	Artikel 1, stk. 2	—	—	—
—	Artikel 2, stk. 2, første led	—	—	Artikel 2, stk. 1, litra a)
—	Artikel 2, stk. 2, andet led	—	Artikel 2, stk. 2	Artikel 2, stk. 1, litra b)
—	Artikel 2, stk. 2, tredje og fjerde led	—	—	Artikel 2, stk. 1, litra c) og d)
—	—	—	—	Artikel 2, stk. 1, litra e)
—	—	Artikel 2, stk. 1	—	Artikel 2, stk. 1, litra f)
—	Artikel 2, stk. 3 og 4 og artikel 2, stk. 7, tredje afsnit	—	—	Artikel 2, stk. 2
—	Artikel 2, stk. 8	—	—	Artikel 3
Artikel 1	—	—	—	Artikel 4
—	—	Artikel 5, stk. 1	—	Artikel 5
—	—	Artikel 3	—	Artikel 6
—	—	Artikel 4	—	Artikel 7, stk. 1
—	—	—	—	Artikel 7, stk. 2
—	—	Artikel 2, stk. 2	—	Artikel 8, stk. 1
—	—	Artikel 2, stk. 3	—	Artikel 8, stk. 2
—	—	Artikel 6	—	Artikel 9
—	—	Artikel 8	—	Artikel 10
—	—	Artikel 9	—	Artikel 11
—	—	(Artikel 2 i direktiv 96/97/EF)	—	Artikel 12
—	—	Artikel 9a	—	Artikel 13
—	Artikel 2, stk. 1, og artikel 3, stk. 1	—	Artikel 2, stk. 1	Artikel 14, stk. 1
—	Artikel 2, stk. 6	—	—	Artikel 14, stk. 2
—	Artikel 2, stk. 7, andet afsnit	—	—	Artikel 15
—	Artikel 2, stk. 7, fjerde afsnit, andet og tredje punktum	—	—	Artikel 16
Artikel 2	Artikel 6, stk. 1	Artikel 10	—	Artikel 17, stk. 1
—	Artikel 6, stk. 3	—	—	Artikel 17, stk. 2
—	Artikel 6, stk. 4	—	—	Artikel 17, stk. 3

Direktiv 75/117/EØF	Direktiv 76/207/EØF	Direktiv 86/378/EØF	Direktiv 97/80/EF	Dette direktiv
—	Artikel 6, stk. 2	—	—	Artikel 18
—	—	—	Artikel 3 og 4	Artikel 19
—	Artikel 8a	—	—	Artikel 20
—	Artikel 8b	—	—	Artikel 21
—	Artikel 8c	—	—	Artikel 22
Artikel 3 og 6	Artikel 3, stk. 2, litra a)	—	—	Artikel 23, litra a)
Artikel 4	Artikel 3, stk. 2, litra b)	Artikel 7, litra a)	—	Artikel 23, litra b)
—	—	Artikel 7, litra b)	—	Artikel 23, litra c)
Artikel 5	Artikel 7	Artikel 11	—	Artikel 24
Artikel 6	—	—	—	—
—	Artikel 8d	—	—	Artikel 25
—	Artikel 2, stk. 5	—	—	Artikel 26
—	Artikel 8e, stk. 1	—	Artikel 4, stk. 2	Artikel 27, stk. 1
—	Artikel 8e, stk. 2	—	Artikel 6	Artikel 27, stk. 2
—	Artikel 2, stk. 7, første afsnit	Artikel 5, stk. 2	—	Artikel 28, stk. 1
—	Artikel 2, stk. 7, fjerde afsnit, første punktum	—	—	Artikel 28, stk. 2
—	Artikel 1, stk. 1a	—	—	Artikel 29
Artikel 7	Artikel 8	—	Artikel 5	Artikel 30
Artikel 9	Artikel 10	Artikel 12, stk. 2	Artikel 7, fjerde afsnit	Artikel 31, stk. 1 og 2
—	Artikel 9, stk. 2	—	—	Artikel 31, stk. 3
—	—	—	—	Artikel 32
Artikel 8	Artikel 9, stk. 1, første afsnit, og artikel 9, stk. 2 og 3	Artikel 12, stk. 1	Artikel 7, første, andet og tredje afsnit	Artikel 33
—	Artikel 9, stk. 1, andet afsnit	—	—	—
—	—	—	—	Artikel 34
—	—	—	—	Artikel 35
—	—	—	—	Artikel 36
—	—	Bilag	—	—